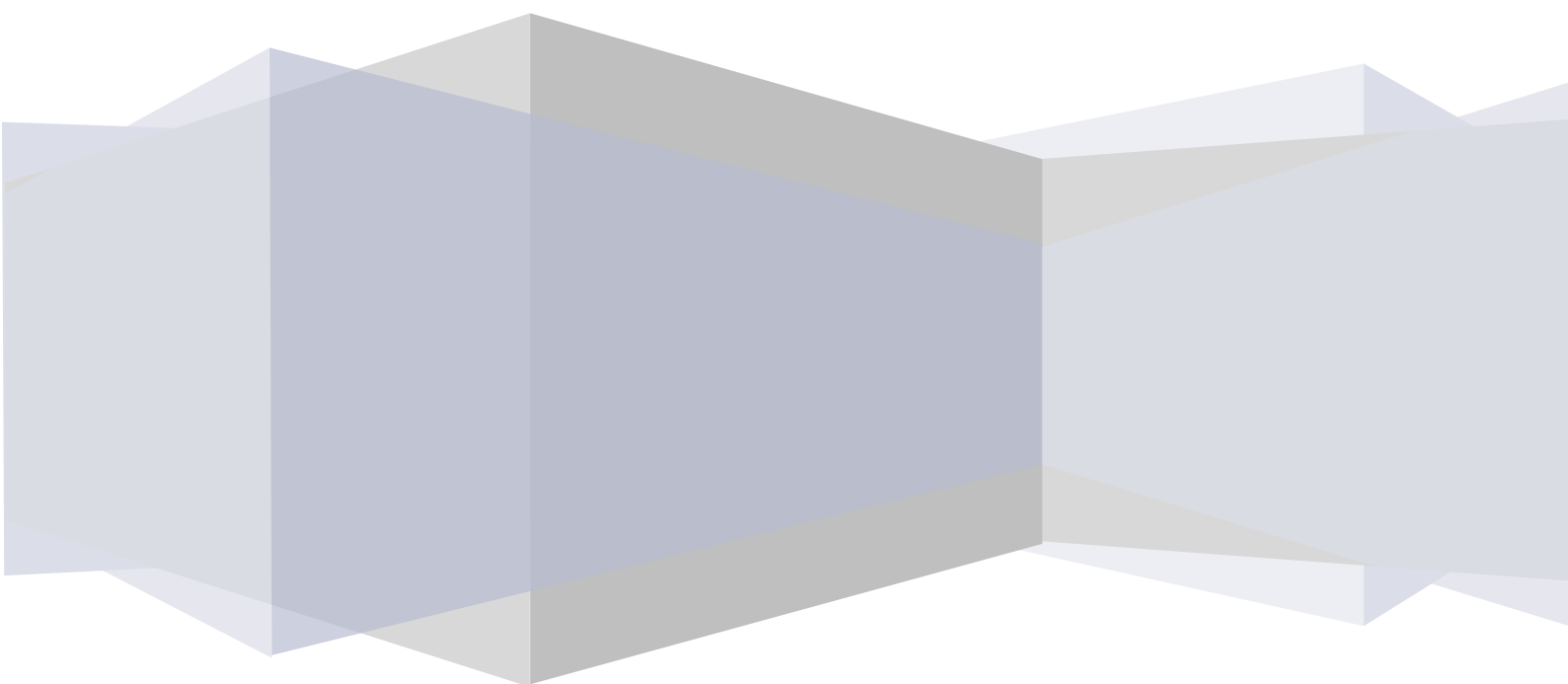

Prevádzková správa systému SK-NIC

za obdobie 1. júna 2009 – 30. novembra 2009

Obsah

Executive Summary.....	3
O dokumente.....	4
O SK-NIC, a.s.	5
Z histórie	6
Princíp fungovania.....	7
Základné fázy registračného procesu	7
Výklad niektorých ustanovení Pravidiel.....	9
Údaje o výkone správy domény .SK	10
Počet všetkých registrovaných doménových mien.....	10
Počet aktívnych doménových mien	10
Celkový počet registračných operácií	10
Počet nových domén	11
Počet presunutých domén.....	11
Počet vymazaných domén	11
Počet užívateľov.....	12
Počet akreditovaných registrátorov.....	12
Počet registrácií každého z registrátorov	13
Komplikácie	14
Technický stav.....	15
Práce vykonané počas príslušného obdobia	16
Helpdesk.....	18
SK-NIC v médiách.....	19
V Česku propagujú kúpu vlastnej domény (doplnené)	19
Slovenský Microsoft sa z webu neustratil úplne.....	19
Z bývalého spravodajského webu Markízy je pornostránka	20
Slovenský blacklist sa bude volať Stopline.sk.....	21
Nové slovenské animované rozprávky	21
Klik na nesprávnej stránke stojí šesťdesiat eur, môže ísť o podvod.....	22
Piráti majú ministerské weby	23
Marcela Alzin: Internet na vaše chyby nikdy nezabudne	25

Executive Summary

- ✓ Doména .SK stále rastie. Počas druhého polroka 2009 počet zaregistrovaných domén rástol priemerne o 6213 doménových mien mesačne a dosiahol počet bezmála 37 domén na tisíc obyvateľov.
- ✓ Počet registrovaných domén prekročil v novembri 2009 hranicu 200 tisíc. Na konci sledovaného obdobia bolo zaregistrovaných 200 476 domén, z toho do zóny .SK je generovaných viac než 192 tisíc domén druhej úrovne.
- ✓ V sledovanom období vzrástol počet oprávnených registrátorov domény .SK o 177. Na konci mája 2009 bolo akreditovaných 3 566 registrátorov.
- ✓ V sledovanom období takisto vzrástol počet používateľov doménových mien o 3 590 subjektov. Na konci mája bolo v systéme SK-NIC registrovaných 75 244 používateľov.
- ✓ Mierne sa znížilo množstvo špekulatívnych registrácií domén v rámci tzv. domain-tasting obdobia (domény v stave technickej akceptácie, DOM_TA). Kým na začiatku sledovaného obdobia bolo v tomto stave 0,94% domén, na konci obdobia to bolo 0,87%. Tento počet sa udržiava na viac-menej stabilnej úrovni. Najvyšší počet domén v stave TA v sledovanom období bol 9. novembra 2009 – 2 156 domén (1,08% z celkového počtu registrovaných domén). Na konci obdobia to bolo 1 743 domén.
- ✓ V sledovanom období registrátori zaregistrovali 37 278 nových domén. Vymazaných bolo 23 511 domén.
- ✓ Spoločnosť SK-NIC, a.s. je riadnym členom Rady správcov európskych národných domén CENTR.
- ✓ Spoločnosť SK-NIC, a.s. je riadnym členom Organizácie národných správcov domén (ccNSO), ktorá funguje v rámci Medzinárodnej korporácie pre pridelovanie mien a čísel ICANN. ccNSO je orgánom pre tvorbu politiky ICANN v súvislosti s národnými internetovými doménami najvyššej úrovne.
- ✓ Technický stav systému SK-NIC bol počas sledovaného obdobia vyvážený, okrem viac-menej pravidelných snáh o neoprávnený prístup do systému. Výrazne sa zlepšil stav párovania platieb registrátorov za prístup k záznamu domény so systémom SK-NIC, resp. výrazne sa skrátila lehota, počas ktorej sa uhradená platba reálne prejaví na stave domény.
- ✓ Od augusta 2009 je technická infraštruktúra systému SK-NIC umiestnená v modernom dátovom centre Perpetuus v Bratislave – Devínskej Novej Vsi.
- ✓ V sledovanom období odpovedali zamestnanci helpdesku na 9 343 e-mailových požiadaviek, čo je oproti predchádzajúcemu obdobiu nárast o približne 13 percent. Medziročne to znamená nárast o približne 83%.

O dokumente

Spoločnosť SK-NIC, a.s. vydáva každý polrok prevádzkovú správu. Táto správa obsahuje všetky dôležité udalosti, ako aj práce vykonané počas príslušného obdobia, vrátane technického stavu, výkonu systému, a tiež komplikácií, ktoré nastali. Táto správa obsahuje tiež údaje o výkone systému správy domény .SK, najmä celkový počet registračných operácií, počet nových, presunutých, zmazaných a zrušených registrácií v rámci domény .SK, počet akreditovaných registrátorov vrátane počtu registrácií každého z registrátorov.

O SK-NIC, a.s.

Spoločnosť SK-NIC, a.s. je správcom domény .SK a zabezpečuje registráciu domén druhej úrovne pod doménou .SK ako doménou najvyššej úrovne (top level domain, TLD). Spoločnosť SK-NIC, a.s. poskytuje túto službu pre registrátorov, užívateľov a držiteľov domén. Povaha a charakter týchto poskytovaných služieb vyžaduje, aby bola zabezpečovaná v každej krajine centrálnie s následným prepojením na technické koordinačné centrum pre Internet ICANN. Spoločnosť SK-NIC, a.s. je jediným subjektom na území Slovenskej republiky, ktorý vykonáva správu domény .SK a registráciu domén druhej úrovne pod doménou .SK. Spoločnosť SK-NIC, a.s. získala toto postavenie na základe poverenia medzinárodnej organizácie The Internet Corporation for Assigned Names and Numbers („ICANN“) a je touto organizáciou riadne akreditovaným správcom na poskytovanie služby takéhoto charakteru.

Spoločnosť SK-NIC, a.s. podpísala 5. júna 2006 Zmluvu o spolupráci s Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR. Jej cieľom je správa internetovej domény najvyššej úrovne .SK v súlade so záujmami Slovenskej republiky i internetovej komunity pôsobiacej na Slovensku. Na základe tejto zmluvy je spoločnosť SK-NIC, a.s. povinná zabezpečovať evidenciu doménových mien domén druhej úrovne, vykonávať správu príslušných databáz a príslušných verejných vyhľadávacích a dopytovacích služieb, zabezpečovať prevádzku registračného systému domén druhej úrovne, zabezpečovať prevádzku menných serverov TLD .SK, vytvárať a vykonávať manažment zónových súborov TLD .SK. Spoločnosť SK-NIC, a.s. sa zaviazala, že 5 % z vybraných poplatkov (tržieb za predaj služieb) použije na financovanie projektov v záujme internetovej komunity. Použitie týchto finančných prostriedkov na konkrétne projekty schvaľuje ministerstvo. 31. januára 2007 bol podpísaný dodatok k tejto zmluve, ktorý spresňuje niektoré ustanovenia, najmä v prospech slovenskej internetovej komunity, napr. zvýšil sa počet členov riadiacej komisie zo 6 na 7 v prospech komunity; určili sa jednotlivé zložky, z ktorých by mali pochádzať reprezentanti internetovej komunity; spresnili sa niektoré ustanovenia týkajúce sa lehôt, krízových stavov a podobne. V súčasnosti sa doménou zaoberá Ministerstvo financií SR, z dôvodu presunu kompetencií v záležitostiach informatizácie a následnej delimitácie zmluvy o spolupráci.

Spoločnosť SK-NIC, a.s. je riadnym členom Rady správcov európskych národných domén CENTR. Rozhodlo o tom valné zhromaždenie CENTR, ktoré zasadalo v Paríži 10. októbra 2007. CENTR (Council of European National Top-Level Domain Registries) je asociáciou správcov národných internetových domén najvyššej úrovne (ccTLD). Okrem viac než 40 krajín z európskeho regiónu sú členmi CENTR aj mimoeurópski správcovia, napr. Irán, Japonsko, Nový Zéland a Kanada. CENTR vytvára fórum pre diskusiu o otázkach politík jednotlivých správcov a slúži ako kanál pre komunikáciu s organizáciami riadiacimi internet, ako aj inými entitami spojenými s internetom. Pravidlá a registračné postupy správcov domén sa v jednotlivých krajinách značne líšia. CENTR sa snaží zbierať o nich informácie a dokumentovať ich prax. CENTR tiež podporuje spoločné projekty, ktoré riešia technické, manažérske a právne problémy správcov domén. V súčasnosti reprezentujú členovia CENTR viac než 37 miliónov registrovaných doménových mien. Členstvo v CENTR prispeje k vyššej efektívnosti systému správy národnej domény .SK. Skúsenosti ostatných členov významne pomôžu pri úpravách systému na Slovensku, ktoré sú po viac než troch rokoch fungovania nevyhnutné.

Spoločnosť SK-NIC, a.s. sa v novembri 2007 stala riadnym členom Organizácie národných správcov domén (ccNSO), ktorá funguje v rámci Medzinárodnej korporácie pre pridelovanie mien a čísel ICANN. ccNSO (The Country Code Name Supporting Organization) je orgánom pre tvorbu politiky

ICANN v súvislosti s národnými internetovými doménami najvyššej úrovne. Je vytvorený na základe stanov ICANN. Zodpovedá za rozvoj politik súvisiacich s národnými doménami najvyššej úrovne a je poradným orgánom Rady ICANN v tejto oblasti. Stará sa tiež o vytváranie konsenzu v rámci komunity národných správcom domén a ich aktivít. Má tiež koordinačnú funkciu medzi národnými správcami a ďalšími podpornými organizáciami, výbormi a inými súčasťami organizácie ICANN. V súčasnosti má ccNSO 65 členov.

Získanie členstva v ccNSO a CENTR je súčasťou plánu aktivít, ktorými sa spoločnosť SK-NIC, a.s. snaží priblížiť systém správy národnej domény .SK internetovej komunite.

Z histórie

- 1993 – začiatok prevádzky domény .SK, správcou domény je EUnet
- 1999 – zlúčenie EUnet a GNS – vzniká EuroWeb
- 1999 – databázová aplikácia
- 2002 – platená služba
- 3. november 2003 – deaktivácia nepremigrovaných domén
- 2004 – vzniká Združenie pre správu národnej domény SK
- Apríl 2005 – EuroWeb sa stáva členom skupiny DanubiaTel
- Február 2006 – zmena obchodného mena na SK-NIC, a.s.
- 5. jún 2006 – podpis zmluvy o spolupráci s MDPT SR
- 1. február 2007 – delimitácia Zmluvy na MF SR
- 17. október 2007 – SK-NIC sa stáva členom CENTR
- November 2007 – SK-NIC sa stáva členom ccNSO

Princíp fungovania

Cieľom registrácie domény je jej sprístupnenie koncovému užívateľovi. Spoločnosť SK-NIC, a.s. dňom 13.01.2003 zaviedla nový systém registrácie domén, ktorý je podrobne popísaný v Pravidlách poskytovania menného priestoru v internetovej doméne .SK.

Základné fázy registračného procesu

Doména sa dostáva do **stavu LOCKED** (rezervovaná) vyplnením Formulára 4 (zmluva o doméne uzavretá pred uzavretím rámcovej zmluvy). Návrh podáva registrátor v mene budúceho používateľa. Platí, že zmluva o doméne bola uzavretá s rozvázovacou podmienkou, ktorou sa rozumie márne uplynutie 14-dennej lehoty na platné a účinné uzavretie rámcovej zmluvy, počítanej odo dňa odoslania elektronického návrhu. Doména v tomto stave nie je technicky prevádzkovaná. V prípade márneho uplynutia lehoty na uzavretie rámcovej zmluvy sa považuje rozvázovacia podmienka za splnenú, v dôsledku čoho dochádza k zrušeniu záznamu domény. Ak bola uzavretá rámcová zmluva, SK-NIC to bezodkladne oznámi registrátorovi. Registrátor na základe tohto oznámenia je povinný zaplatiť SK-NIC cenu za prístup k záznamu domény.

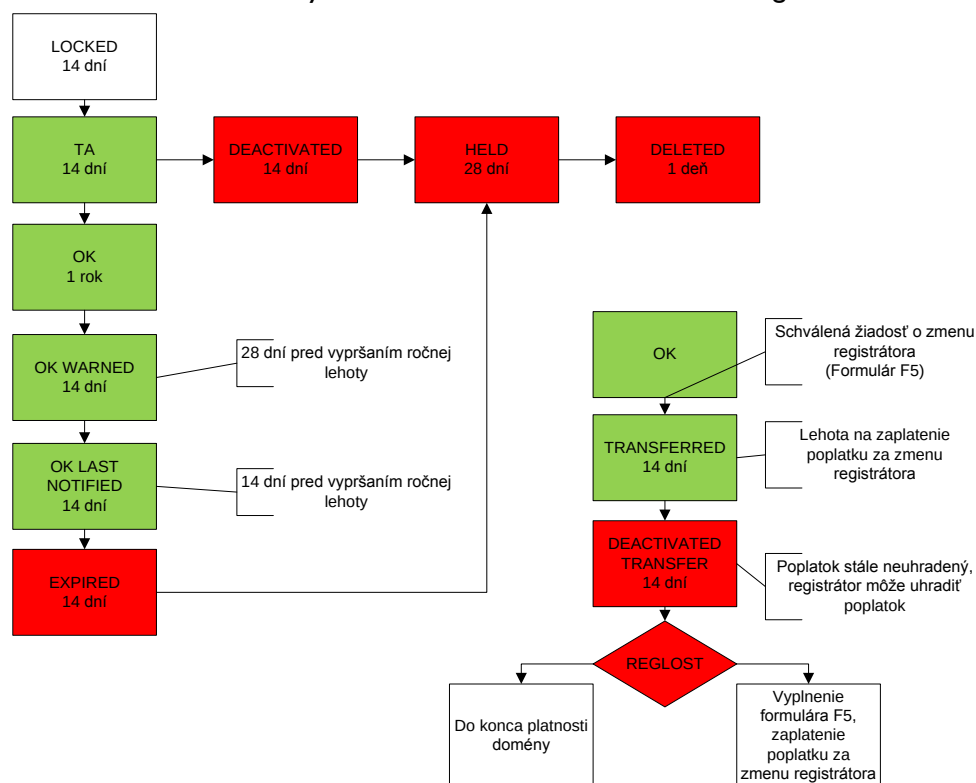
Návrh zmluvy o doméne je podaný doručením riadne vyplneného Formulára 3 (zmluva o doméne uzavretá po uzavretí rámcovej zmluvy) v elektronickej forme SK-NICu, v ktorom uvedie, okrem iného, identifikátor používateľa. SK-NIC akceptuje návrh tým, že používateľovi a registrátorovi zašle elektronickou poštou potvrdenie o registrácii domény. SK-NIC zároveň uvedie doménu do technickej prevádzky – do **stavu TA** (technicky akceptovaná). Registrátor je povinný zaplatiť cenu za prístup k záznamu domény za účelom správy každej domény. Cena sa platí vopred na obdobie jedného roka od začiatku technickej prevádzky domény, a registrátor je povinný ju zaplatiť spravidla do 14 dní od doručenia oznámenia o uzavretí zmluvy o doméne. Ak registrátor neuhradí cenu za prístup k záznamu domény v tejto lehote, doména prestáva byť technicky prevádzkovaná a počas trvania ďalšej 14 dňovej lehoty – doména je v **stave DEACTIVATED** (deaktivovaná) – je registrátor oprávnený zaplatiť cenu za prístup do databázy domény, v opačnom prípade sa doména dostáva do stavu HELD.

Do **stavu HELD** alebo **REGLOST** sa doména dostáva v prípade, ak v jej zázname nie je uvedený registrátor. Domény v stavoch HELD a REGLOST nie sú technicky prevádzkované. Do stavu HELD sa dostáva doména v prípade, ak nedošlo k zaplateniu ceny za prístup k záznamu domény, do stavu REGLOST sa dostáva doména spravidla v prípade, ak nebol zaplatený poplatok za zmenu registrátora. Doména v stave REGLOST môže v nezmenenom stave existovať do konca uplynutia lehoty predplateného prístupu k záznamu domény. V stave HELD je držiteľ domény v lehote 28 dní odo dňa jeho vzniku povinný zabezpečiť zmenu registrátora na nového registrátora a zároveň je povinný zabezpečiť, aby sa doména zo stavu HELD nedostala opätovne do stavu HELD, v opačnom prípade má SK-NIC právo odstúpiť od zmluvy o doméne a zrušiť záznam domény.

OK je stav domény, v ktorom existuje záznam domény, je zaplatená cena za prístup do databázy domény, v zázname domény je vyznačený registrátor a doména je technicky prevádzkovaná. Najneskôr 28 dní pred splatnosťou ceny za prístup k záznamu domény na ďalšie ročné obdobie SK-NIC vyzve elektronicky (elektronickou poštou) registrátora na zaplatenie. Doména sa dostáva do **stavu OK WARNED**. Ak registrátor nezaplatí cenu za prístup k záznamu domény v nasledujúcich 14 dňoch, vyzve SK-NIC registrátora na zaplatenie v ďalšej 14 dňovej lehote a zároveň upozorní držiteľa domény, že sa blíži koniec predplateného obdobia – doména sa dostáva do **stavu OK**

LAST NOTIFIED. Ak nedôjde k zaplaceniu ceny za prístup k záznamu domény najneskôr v dátume splatnosti, doména prestáva byť technicky prevádzkovaná a počas trvania ďalšej 14 dňovej lehoty – doména je v stave **EXPIRED** – je registrátor oprávnený zaplatiť cenu za prístup do databázy domény, resp. používateľ môže požiadať o zmenu registrátora, v opačnom prípade sa doména dostáva do stavu HELD. Ak v lehote 28 dní od vzniku stavu domény HELD nedošlo k zmene Registrátora, SK-NIC zruší záznam domény a odstupuje od zmluvy o doméne. Na 24 hodín sa doména dostáva do technického stavu **DELETED**, potom je voľná na ďalšie zaregistrovanie.

Držiteľ domény je oprávnený iniciovať zmenu registrátora v zázname domény, a to tak, že požiada nového registrátora, ktorý už má s SK-NIC uzavretú registrátorskú zmluvu, aby vyplnil a zaslal Formulár 5 v elektronickej forme SK-NICu. Nový registrátor je povinný zaslať SK-NICu Formulár 5 aj v písomnej forme, podpísaný držiteľom domény, a to v lehote 14 dní od odoslania Formulára 5 v elektronickej forme. Tento podpis držiteľa domény sa považuje za jeho súhlas so správou domény novým registrátorom a za vyslovenie nesúhlasu s výkonom správy domény predchádzajúcim registrátorom. Záznam pôvodného registrátora v zázname domény, ak už nebol predtým zrušený z iného dôvodu, bude zrušený SK-NICom a SK-NIC vyznačí zmenu registrátora v zázname domény – doména sa dostáva do stavu **TRANSFERRED**. Nový registrátor je povinný zaplatiť poplatok za zmenu registrátora v zmysle cenníka, v lehote do 14 dní od vykonania zmeny registrátora SK-NICom. Ak nedôjde k zaplaceniu poplatku za zmenu registrátora, doména sa dostáva do stavu **DEACTIVATED TRANSFER** (bez technickej prevádzky) a ak nedôjde k zaplaceniu poplatku ani v ďalšej 14 dňovej lehote, Doména sa dostáva do stavu **REGLOST** (resp. HELD, ak obdobie na ktoré bola doména predplatená už uplynulo). Doména v stave REGLOST, bez uskutočnenia ďalšej zmeny ostáva až do konca uplynutia lehoty „predplateného“ prístupu k záznamu domény. DNS servery sa pri zmene registrátora automaticky nemenia; nový registrátor je povinný nastaviť DNS servery štandardným postupom bezodkladne po uskutočnení zmeny. V týchto prípadoch SK-NIC vykoná zmenu v zázname domény a oznámi túto skutočnosť novému registrátorovi.

Výklad niektorých ustanovení Pravidiel

V októbri 2009 vydala spoločnosť SK-NIC, a.s. výklad niektorých ustanovení Pravidiel, ktorý slúži ako popis úkonov, ktoré môže SK-NIC vykonať s doménami druhej úrovne, o ktoré sú vedené spory. Výklad vychádza najmä z charakteristiky domény ako textového reťazca v Pravidlách, ako aj z technických možností registračného systému SK-NIC. Slúžiť by mal najmä ako podklad pri formulácii návrhu na začatie konania (žaloby). Mal by tiež poskytnúť súdom pomoc pri rozhodovaní sporov medzi jednotlivými stranami a formulovaní rozhodnutí a ich odôvodnení v rámci jednotlivých konaní.

Podľa **rozsudku Najvyššieho súdu SR** č. k. 3 Obo 197/06 **právo vyplývajúce z ochranné známky**, ktoré je chránené aj na území Slovenskej republiky, môže vzhľadom na znenie ustanovenia § 24 zákona č. 55/1997 Z.z. **porušiť len držiteľ domény**. V zmysle vyššie uvedených ustanovení zákona č. 55/1997 Z.z. žalobca môže svoje právo brániť zdržovacou alebo odstraňovacou žalobou voči pasívne legitimovanému subjektu, ktorým je v danom prípade iba držiteľ domény.

V tejto časti sú popísané najčastejšie úkony, ktoré sa môžu vyskytnúť v návrhoch na začatie konania (žalobách), spolu s krátkym popisom činností, ktoré spoločnosť SK-NIC, a.s. vykoná v prípade doručenia právoplatného rozhodnutia vo veci.

<i>Zdržať sa používania (prevádzkovania) domény druhej úrovne</i>	SK-NIC jednostranne odstúpi od zmluvy o doméne, čím ruší záznam domény v databáze systému SK-NIC a odstraňuje záznamy o doméne z primárneho menného servera. Tým však nie je vylúčené, aby služba, na ktorú doména ukazovala (napr. http, ftp, mail atď.) nebola prístupná iným spôsobom (napr. cez IP adresu)
<i>Zdržať sa prevodu domény na tretiu osobu s výnimkou žalobcu (právneho zástupcu žalobcu)</i>	SK-NIC zablokuje možnosť meniť záznam domény v databáze systému SK-NIC. V prípade prevodu domény na žalobcu (alebo jeho právneho zástupcu) SK-NIC odblokuje možnosť previesť zmenu držiteľa domény na žalobcu jednoznačne identifikovaného v rozhodnutí
<i>Previesť doménu na určenú osobu</i>	SK-NIC vykoná zmenu držiteľa domény na osobu jednoznačne identifikovanú v rozhodnutí
<i>Zdržať sa zverejňovania určitých informácií prostredníctvom domény</i>	Nie je možné zo strany SK-NIC zabezpečiť. SK-NIC môže zrušiť záznamy o doméne z primárneho menného servera, čím však dôjde k znemožneniu používania domény pre akýkoľvek účel (napr. e-mail). Nie je možné selektívne ovplyvňovať, ktoré služby bude možné v súvislosti s doménou použiť a ktoré nie.
<i>Odstrániť www stránku na príslušnej doméne</i>	Nie je možné zo strany SK-NIC zabezpečiť. SK-NIC môže zrušiť záznamy o doméne z primárneho menného servera, čím však dôjde k znemožneniu používania domény pre akýkoľvek účel (napr. e-mail). Nie je možné selektívne ovplyvňovať, ktoré služby bude možné v súvislosti s doménou použiť a ktoré nie.
<i>Zákaz zrušenia domény</i>	SK-NIC zablokuje možnosť akýmkoľvek spôsobom meniť záznam domény v databáze systému SK-NIC.
<i>Pozastavenie registrácie domény</i>	SK-NIC zablokuje možnosť akýmkoľvek spôsobom meniť záznam domény v databáze systému SK-NIC.
<i>Zdržať sa zriadenia záložného alebo iného obdobného práva k doméne tretej úrovne</i>	Nie je možné zo strany SK-NIC zabezpečiť
<i>Zdržať sa poskytovania domény k používaniu v prospech tretích osôb</i>	Nie je možné zo strany SK-NIC zabezpečiť

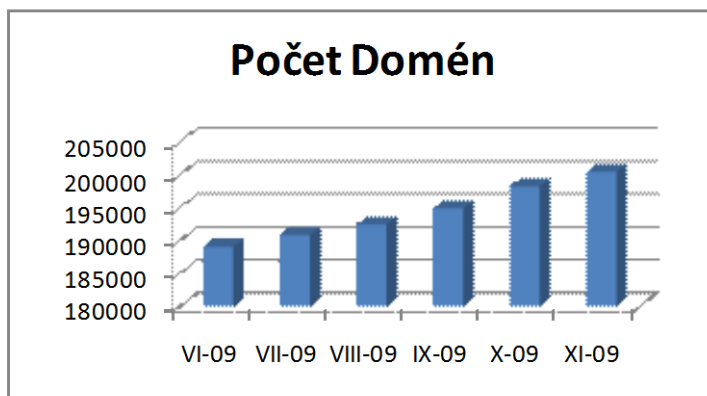
Kompletné znenie dokumentu „Výklad niektorých ustanovení Pravidiel poskytovania menného priestoru v internetovej doméne SK“ nájdete na webovej stránke www.sk-nic.sk v sekcii Dokumenty.

Údaje o výkone správy domény .SK

Počet všetkých registrovaných doménových mien

Tabuľka a graf uvádzajú počet všetkých doménových mien registrovaných v databáze SK-NIC v akomkoľvek stave ku koncu každého mesiaca sledovaného obdobia.

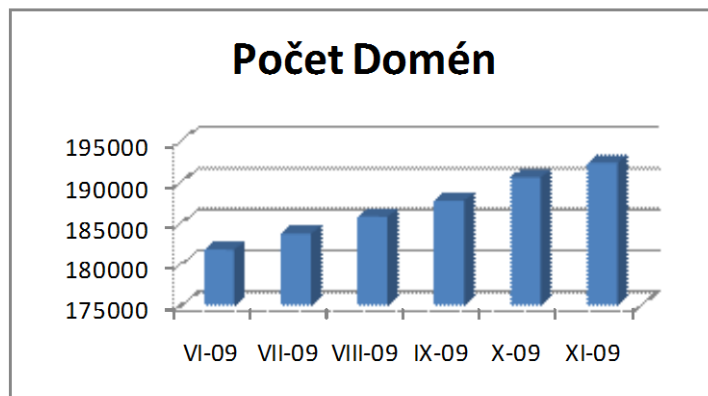
Obdobie	Počet Domén
VI-09	189077
VII-09	190860
VIII-09	192480
IX-09	194886
X-09	198208
XI-09	200476

Počet aktívnych doménových mien

Tabuľka a graf uvádzajú počet aktívnych doménových mien generovaných do zóny .SK ku koncu každého mesiaca sledovaného obdobia. Funkčné sú domény v stavoch TA, OK, WARNED, LAST NOTIFIED a DOM_TRAN.

Obdobie	Počet Domén
VI-09	181797
VII-09	183728
VIII-09	185795
IX-09	187752
X-09	190564
XI-09	192337

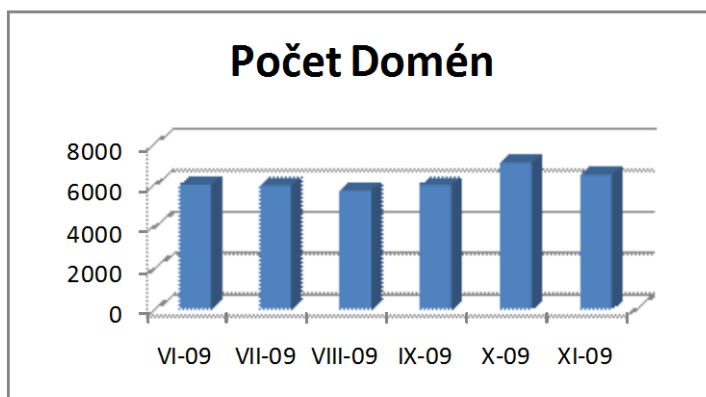
Celkový počet registračných operácií

V sledovanom období (1. júna 2009 – 30. novembra 2009) bolo vykonaných 481 436 operácií v súvislosti s doménami, celkovo 525 565 operácií registračného systému SK-NIC. Oproti minulému sledovanému obdobiu (12/2008 – 5/2009) to znamená nárast o 12% na doménach, celkovo pokles o 10%. Medziročne (06/2008 – 11/2008) narástol celkový počet operácií o 4 percentá.

Počet nových domén

Tabuľka a graf uvádzajú počet nových registrovaných domén v rámci každého mesiaca v sledovanom období.

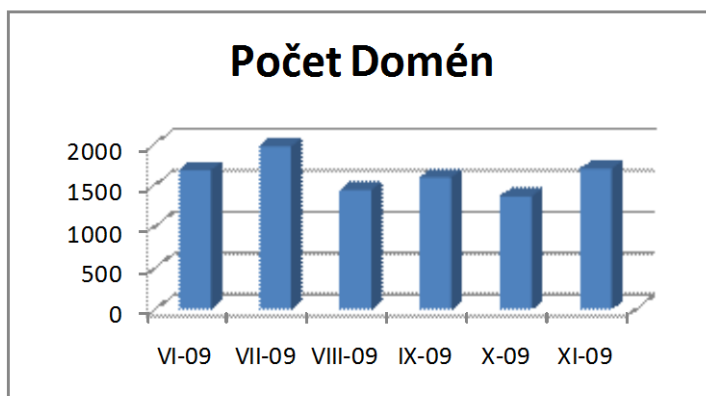
Obdobie	Počet Domén
VI-09	6018
VII-09	5973
VIII-09	5732
IX-09	5996
X-09	7075
XI-09	6484
SUMA:	37278

Počet presunutých domén

Tabuľka a graf uvádzajú počet domén presunutých medzi registrátormi v rámci každého mesiaca v sledovanom období.

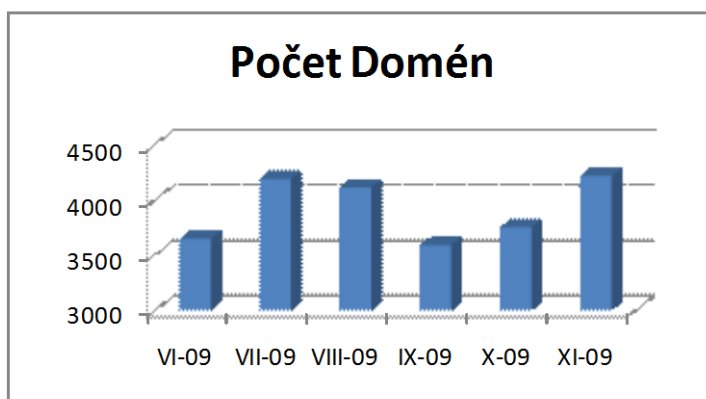
Obdobie	Počet Domén
VI-09	1679
VII-09	1966
VIII-09	1439
IX-09	1594
X-09	1359
XI-09	1695
SUMA:	9732

Počet vymazaných domén

Tabuľka a graf uvádzajú počet vymazaných domén zo systému SK-NIC v rámci každého mesiaca v sledovanom období.

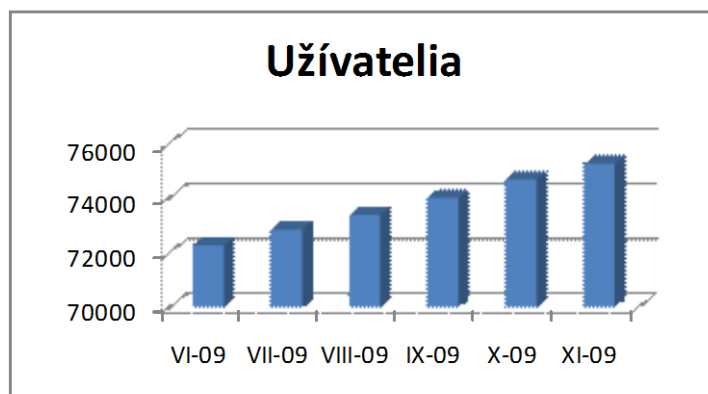
Obdobie	Počet Domén
VI-09	3650
VII-09	4190
VIII-09	4112
IX-09	3590
X-09	3753
XI-09	4216
SUMA:	23511

Počet užívateľov

Tabuľka a graf uvádzajú počet registrovaných užívateľov systému SK-NIC ku koncu každého mesiaca sledovaného obdobia.

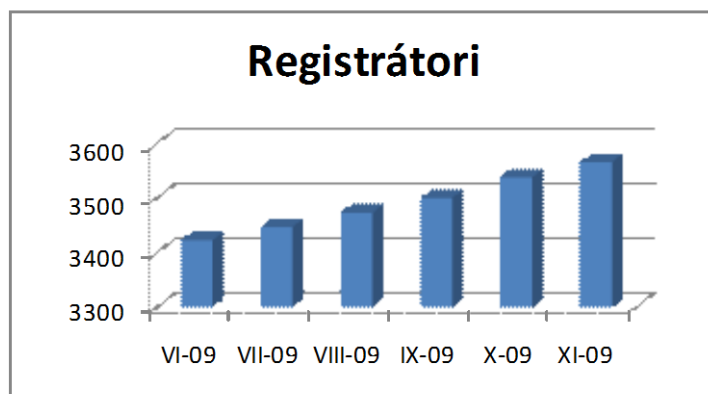
Obdobie	Užívatelia
VI-09	72268
VII-09	72852
VIII-09	73388
IX-09	74008
X-09	74672
XI-09	75244

Počet akreditovaných registrátorov

Tabuľka a graf uvádzajú počet oprávnených registrátorov systému SK-NIC ku koncu každého mesiaca sledovaného obdobia.

Obdobie	Registrátori
VI-09	3423
VII-09	3447
VIII-09	3473
IX-09	3500
X-09	3538
XI-09	3566

Počet registrácií každého z registrátorov

V tejto časti uvádzame tabuľku 25 registrátorov s najväčším počtom domén. Kompletnú tabuľku všetkých registrátorov nájdete v prílohe.

Pč	SK-NIC-ID	Spoločnosť	Domén
1	IPEK-0001	WebHouse, s.r.o.	20487
2	YEGO-0001	Yegon s.r.o.	16704
3	ZONE-0002	Zoner, s.r.o.	12206
4	GLOB-0079	ACTIVE 24, s.r.o., organizacna zlozka	11992
5	ISKI-0001	INTERNET SK s.r.o.	10743
6	EXOT-0004	EXO TECHNOLOGIES spol. s r.o.	8778
7	SLOV-0006	Slovak Telekom, a.s.	7504
8	ASYS-0003	Atlantis Systems, s. r. o.	6551
9	WEBG-0001	WEBGLOBE, s.r.o.	6427
10	WEBS-0001	Websupport, s.r.o.	5877
11	IGNU-0001	IGNUM, s.r.o.	4112
12	NHOS-0001	NIC Hosting s.r.o.	4002
13	WEBY-0002	WEBY GROUP, s.r.o.	3515
14	SLOV-0004	SLOVANET, a.s.	3189
15	TELE-0028	GTS Slovakia, a.s.	2956
16	SWAN-0002	SWAN, a.s.	2399
17	EURO-0005	EuroNET Slovakia s.r.o.	2261
18	ELBI-0002	ELBIA, s. r. o.	1983
19	SZMI-0001	SZM.com s.r.o.	1505
20	TOHO-0003	TOHOS.NET, s.r.o.	1216
21	SULA-0001	Singularity, s.r.o.	1105
22	CROO-0002	crooce.com - the internet company, s.r.o.	1103
23	LOOK-0004	LOOK FOR	817
24	IRIS-0004	IRISOFT, s.r.o.	815
25	DATA-0076	DATACENTRE, s.r.o.	802

Komplikácie

V sledovanom období sa neobjavili žiadne vážnejšie komplikácie v rámci systému.

Dňa 26.06.2009 v čase 16:05 sme boli nútení z technických príčin reštartovať server www.sk-nic.sk. Celková doba výpadku bola cca 5-10 minút. Server „named“ bežal už 458 dní a pri pokuse o jeho reštart (aby natiahol opravený sk.zone súbor) došlo k zastaveniu servera.

Dňa 24.07.2009 o 11:35 došlo k neplánovanému dlhodobému výpadku elektriny v sieti ZSE pre lokalitu Borská v Bratislave, a teda aj k výpadku našich serverov. Výpadok sa skončil o 13:35. Po tomto výpadku sme všetky servery SK-NIC presťahovali do moderných priestorov dátového centra Perpetuus v Bratislave – Devínskej Novej Vsi.

28.08.2009 o 13:25 došlo pri rekonfigurácii primárneho prepínača k znefunkčneniu služby aj manažmentu zariadení. Po reštarte prepínača o 13:44 systém fungoval normálne.

V čase od 31.10.2009 23:25 do 02.11.2009 13:38 neboli registrátorom zasielané e-maily generované v SK-NIC. Problém spočíval v zaplnení diskového priestoru mailového servera. Systém je sledovaný oddelením dohľadu. V tom čase však došlo tiež k poruche v časti dohľadového systému práve v čase, keď sa naplnil diskový priestor. Po zistení chyby sme problém okamžite odstránili a zároveň vykonali nápravu, aby k tomuto stavu dôjsť nemohlo. E-maily vygenerované v príslušnom období sme opätovne poslali registrátorom.

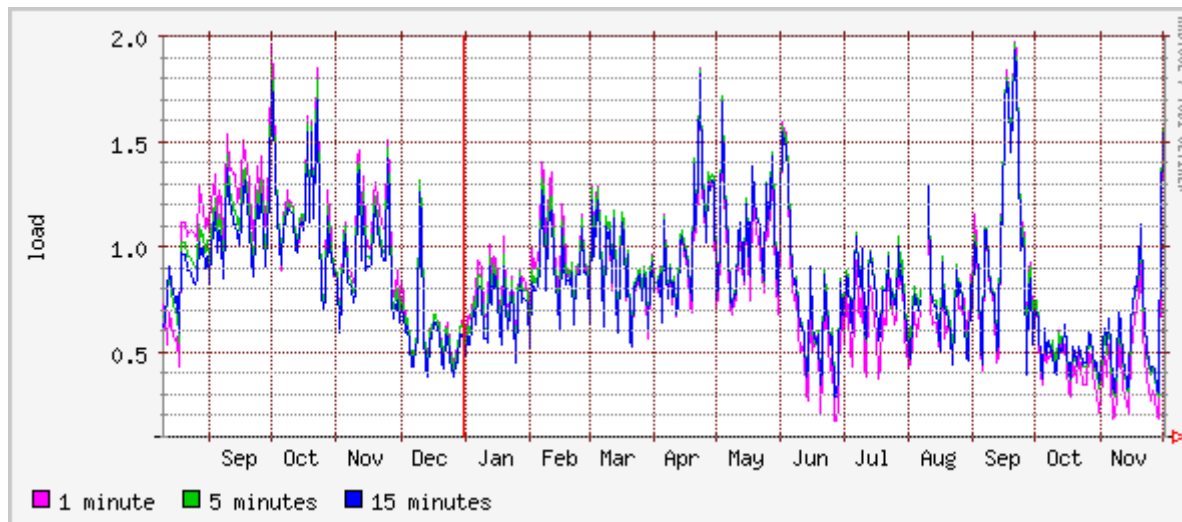
Dňa 14. novembra 2009 o 10:50 sme zaznamenali DoS útok na systémy SK-NIC. O 11:15 sme technickými opatreniami obmedzili záťaž servera. Po reštarte o 11:20 systém fungoval normálne.

18. novembra 2009 v nočných hodinách došlo k výpadku databázového servera. Príčina výpadku bola technická - pokus o prihlásenie sa do databázy hlásil, že databáza je v „recovery“ režime. Reštartom servera a správnym načítaním databázy bol problém odstránený.

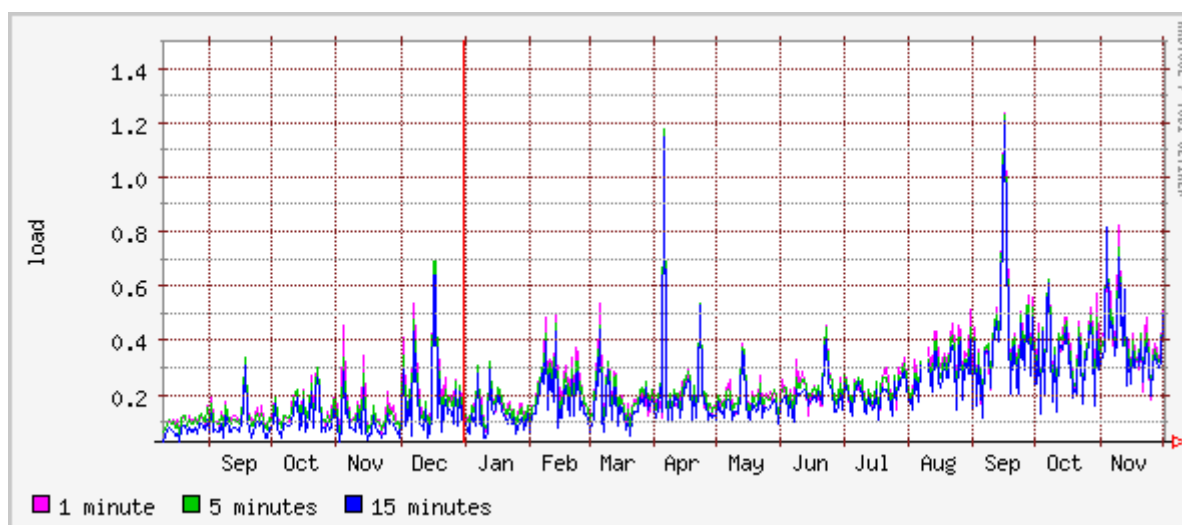
Už dlhodobo zaznamenávame sťažnosti na špekulatívne registrácie domén, keď sú isté domény obsadené už niekoľko rokov bez zaplatenia poplatku registrátora za prístup k záznamu domény. Tento stav je spôsobený modelom poskytovania služby, pretože registrátori platia za prístup k záznamu domény až po jej registrácii. Hoci v minulosti už bola prijatá zmena, že doména sa môže dostať iba dvakrát do stavu HELD bez zaplatenia poplatku, problém to však vyriešilo len čiastočne. Sťažnosti sa týkajú tiež veľkého administratívneho zaťaženia užívateľov pri prvom registrovaní domény a pri zmene registrátora. Situácia sa dá vyriešiť komplexnou zmenou Pravidiel, ktorú schváli riadiaca komisia, zložená zo zástupcov Ministerstva financií SR, spoločnosti SK-NIC, a.s. a miestnej internetovej komunity.

Technický stav

Technický stav systému SK-NIC bol počas sledovaného obdobia vyvážený, okrem viac-menej pravidelných snáh o neoprávnený prístup do systému. Rast databázovej záťaže súvisel s rastúcim počtom domén a počtom užívateľov i registrátorov systému. Pokles záťaže DB servera súvisí s úpravou aplikácie a prístupu k databáze.

Obr.: Záťažnosť DB servera

Obr.: Záťažnosť web servera

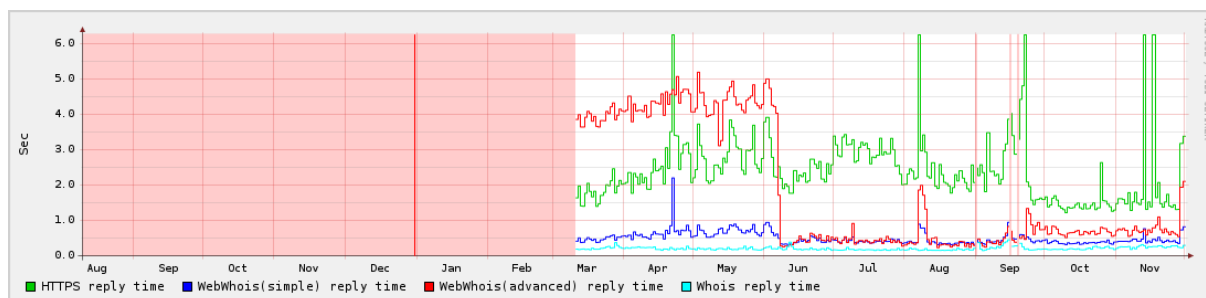
Práce vykonané počas príslušného obdobia

Od 15. júna 2009 sme do systému pridali nový whois server, čím sa výrazne zrýchlila odozva systému. Takisto sa zmenila štruktúra tabuliek v databáze tak, aby informácie pre stránku „SK-NIC lupa“ boli k dispozícii čo najrýchlejšie.

Od 22. júna 2009 sme zmenili párovanie faktúr. Platby, ktoré pribudnú na účet SK-NIC sa párujú s doménovým systémom každých 15 minút, nie raz denne, tak ako tomu bolo doteraz. Výrazne sa zlepšil stav párovania platieb registrátorov za prístup k záznamu domény so systémom SK-NIC, resp. výrazne sa skrátila lehota, počas ktorej sa uhradená platba reálne prejaví na stave domény.

23. septembra 2009 sme vymenili hardvér databázového servera systému, cieľovou platformou je Dell R300. Výpadok služieb trval od 21:00 do 24:00

Od marca 2009 bol v systéme SK-NIC nasadený proces pravidelnej kontroly doby odozvy whois, http-whois a sk-nic webového rozhrania. Kontroly prebiehajú pravidelne každých 5 minút a generujú žltý resp. červený alarm v dohľadovom centre systému SK-NIC. Tieto časy sú graficky zaznamenávané a pravidelne vyhodnocované. Zhoršenie odozvy systému je najčastejšie spôsobené novým problémom, ktorý takto dokážeme skôr zachytiť, analyzovať a odstrániť.

Obr.: SK-NIC plant response (LE6S)

Od augusta 2009 je technická infraštruktúra systému SK-NIC umiestnená v modernom dátovom centre Perpetuus v Bratislave – Devínskej Novej Vsi.

Dátové centrum Perpetuus sa nachádza v Bratislave, v mestskej časti Devínska Nová Ves, na Istrijskej ulici 26. Budova dátového centra Perpetuus je samostatne stojaca, v pokojnej časti mesta, s dostatočným odstupom od okolitej zástavby, cestných komunikácií a hlavných dopravných uzlov. V blízkosti budovy sa nenachádzajú prevádzky, ktoré ohrozujú dátové centrum, ako sú nebezpečné chemické sklady, priemyselné podniky, ani iné rizikové faktory. Dátové centrum je mimo záplavovej zóny a neleží v náletovom kuželi letiska. K budove je možný prístup nákladných vozidiel pre obslužné transportné činnosti. V objekte je výhradne prevádzka dátového centra.

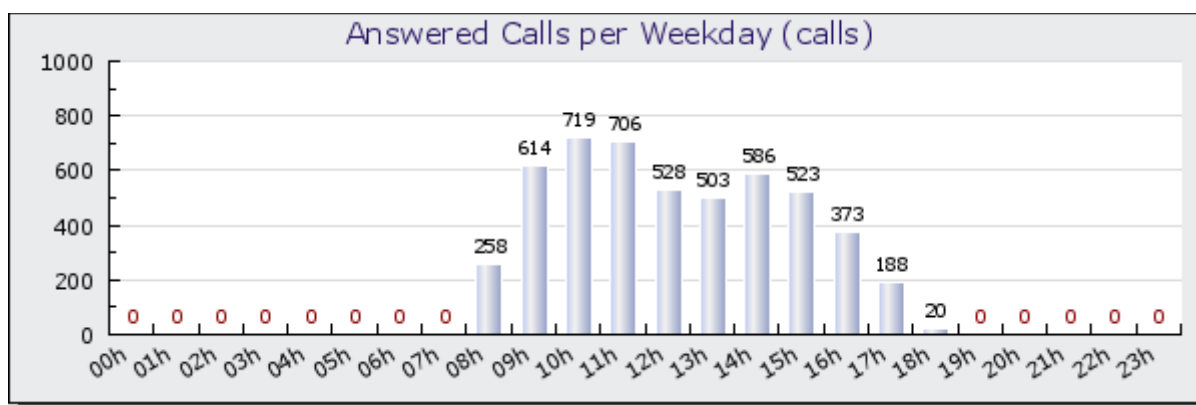
Klasifikácia prostredia	TIER III štandard
Redundancia systémov	N + 1 (UPS, batérie, motorgenerátory, distribúcia napájania, chladenie, bezpečnosť, kritické systémy)
Dostupnosť dátového centra	99,98% - ročná báza

Chladenie	vodné. Distribúcia studeného vzduchu pod zdvojenou podlahou architektúra systému studených a teplých uličiek pre optimálne chladenie
Stabilná teplota	22 – 24 °C
Relatívna vlhkosť	44 – 55 %
Telco infraštruktúra	dve nezávislé vlastné optické trasy s konektivitou na minimálne 2 operátorov; viac konkurenčných vysokokapacitných Tier I poskytovateľov internetu; bandwidth capacity 200+++ Gbps; viacvrstvová bezpečnosť siete; plne redundantná sieťová architektúra bez single points of failure; vlastné prístupové body POPs vo viacerých datacentrách (Sitel, SIX)
Požiarna bezpečnosť	stabilné hasiace zariadenie; elektrická požiarne signalizácia; protipožiarne dvere; protipožiarne uzávery a klapky; systém detekcie dymu a vody
Fyzická bezpečnosť	strážna služba 24 x 7 x 365; bezpečnostné dvere; systém kontroly vstupu; detekcia pohybu; priemyselná televízia; monitoring 24 x 7 x 365
Systém zdvojenej podlahy	dimenzovaná na vysokú nosnosť a záťaž; antistatická
Napájanie a záloha	vlastná transformátorová stanica; dve nezávislé VN pripojenia; UPS, batérie, motorgenerátory - v konfigurácii N + 1 zabezpečujúcej nepretržité napájanie
Palivové hospodárstvo	zásobník s PHM – on site
Monitoring a dohľad	24 x 7 x 365 dátové centrum Perpetuus; 24 x 7 x 365 NOC (network operations center)
Služby	Full Service Level Agreement (SLA) na sieť, napájanie, prostredie a technickú podporu rozličnej úrovne podľa potrieb; servis prvej úrovne (remote hands assistance); služby senior engineer špecialistov

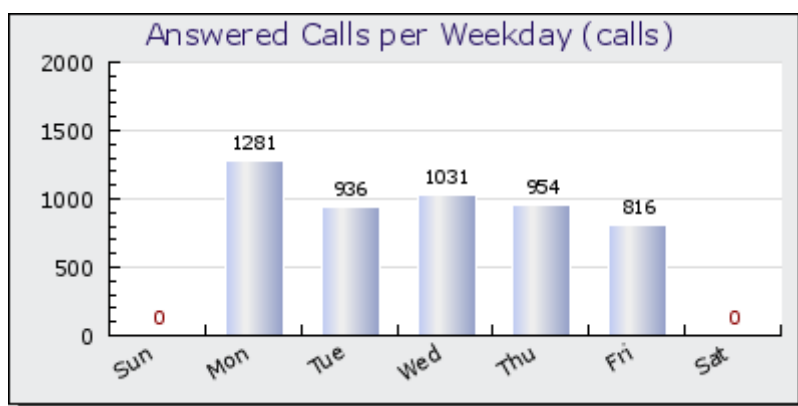
Helpdesk

V čase od 01.06.2009 do 30.11.2009 vybavil náš helpdesk 5 018 hovorov, čo je pokles oproti minulému obdobiu o 9,5 percenta, medziročne sa počet hovorov zvýšil o 2 percentá. Najviac hovorov prebiehalo v čase okolo 10:00. Najviac požiadaviek na helpdesk z dní v týždni bolo v pondelok. V tomto období operátori pretelefonovali so zákazníkmi celkovo 11 446 minút.

V čase od 01.06.2009 do 30.11.2009 odpovedali zamestnanci helpdesku na 9 343 e-mailových požiadaviek, čo je oproti predchádzajúcemu obdobiu nárast o približne 13 percent. Medziročne to znamená nárast o približne 83%. Nárast požiadaviek na helpdesk súvisí pravdepodobne s nárastom počtu domén, počtu užívateľov i registrátorov a tiež so zvýšeným záujmom registrátorov i užívateľov o informácie pri vykonávaní registračných operácií.

Obr.: Vybavené telefonické požiadavky podľa hodín

Obr.: Vybavené telefonické požiadavky podľa dní v týždni

SK-NIC v médiách

V Česku propagujú kúpu vlastnej domény (doplnené)

[zive.sk 09/09/2009]

Autor: Ivan Kvasnica

Pôvodný článok dnes o 9:13: Správca českej domény .cz, združenie CZ.NIC, spustilo zaujímavú propagáciu. Bežným internetovým používateľom odporúča v osvetovej kampani na DobráDoména.cz zakúpenie vlastnej domény. Informujú o tom kolegovia zo Živě.cz.

Ako výhodu prezentuje hlavne ľahšie zapamätateľnú adresu webu, čo môže byť najmä v obchodnom styku neoceniteľná konkurenčná výhoda. "Používatelia internetu v dnešnej dobe používajú doménové mená pomerne intuitívne - automaticky píšú do svojich prehliadačov www bodka hľadaná vec bodka cz," vysvetľuje marketingový riaditeľ CZ.NIC, Pavel Tůma.

Na uvedenej stránke nájde záujemca vo forme videa aj základné informácie o zabezpečení domény, procese registrácie a môže si nechať celý návod zaslať aj e-mailom alebo vytlačiť. Na Facebooku sa už nachádza aj fanúšikovská stránka hlavného aktéra videoprezentácie - Aleša Mokrého.

Živé.sk aktuálne zisťuje, či chystá nejaké kroky na propagáciu vlastnej domény aj slovenský správca domény, SK-NIC.

Doplnené dnes o 10:57: "SK-NIC o takejto forme komunikácie zatiaľ neuvažuje, aj keď tiež uvažujeme o marketingových aktivitách zameraných na podporu predaja doménových mien," uviedol pre Živé.sk generálny manažér združenia, Patrik Krauspe. Dodal však, že prioritou je v súčasnosti najmä konsolidácia systému správy domény a zavádzanie nových technológií ako IPv6 či DNSSEC.

Slovenský Microsoft sa z webu nestratil úplne

[etrend.sk 27/08/2009]

Autor: Eva Vozárová

Výpadok si vo firme všimli náhodou, domény sa spravujú z USA.

Aktualizácia: Výpadok domény je problém, no nie až taký veľký, ako by sa mohlo zdať. Tak hovorí Microsoft o tohtotýždňovej nedostupnosti svojej slovenskej stránky.

Neprijemné je, že o nefunkčnosti webu sa softvérová firma dozvedela náhodou a priamo zo Slovenska nemá na jej obnovovanie dosah. Podľa poverenej hovorkyne slovenského Microsoftu Petry Jankovičovej slovenská pobočka spoločnosti koniec platnosti domény neodsledovala, nemá to totiž bezprostredne na starosti.

Všetky domény Microsoftu spravuje centrálny Microsoft Corp. Domain Registrations z USA.

"Akonáhle sme zistili informáciu o expirácii, kontaktovali sme centrálny tím so žiadosťou o nápravu," vysvetľuje Jankovičová. Situácia pri predĺžovaní platnosti domén nie je podľa Jankovičovej jednoduchá.

Tvrdí, že keby majiteľ domény pred expiráciou obdržal od registrátora upozornenie, nezistil by sa výpadok iba náhodne a nemuselo by k nemu dôjsť.

Zároveň ale slovenský Microsoft tvrdí, že dopad situácie nebol kritický. Odrezaná od webu neostala firma úplne. Okrem dočasne odstavenej domény má totiž ešte druhú webovú adresu: Microsoft.com/slovakia. "To je oficiálna webová adresa a je plne funkčná, takže nešlo o úplný výpadok prezentácie spoločnosti," uzavrela Jankovičová.

Zverejnené 28. augusta:

Microsoft.sk? Nič. Slovenský Microsoft si dočasne vyskúšal fungovanie bez firemného webu. Používatelia, ktorí chceli navštíviť doménu Microsoft.sk, neuspeli. Tá bola totiž včera a časť dnešného dňa nedostupná. Dôvod: nikto nepredĺžil jej platnosť.

Od utorka 25. augusta hlásila služba Zoznamdomen.sk stav Microsoft.sk ako expirovaný. Takáto situácia nastáva, keď doméne končí platnosť a jej vlastník nezaplatí poplatok na ďalšie obdobie.

Národný registrátor domén SK-nic odsunul Microsoft zo zoznamu živých domén a v stredu a vo štvrtok surferov na stránke softvérového kolosu čakala namiesto obvyklej podoby webu iba chybová hláška.

V súčasnosti je už web Microsoftu opäť dostupný, fungovať začal v priebehu dneška. Podľa SK-nic robila softvérová firma posledné zmeny v stavoch domény práve dnes.

Správu budeme aktualizovať. FWD zisťuje dôvody výpadku u spoločnosti Microsoft.

Z bývalého spravodajského webu Markízy je pornostránka

[Medialne.sk 24/06/2009]

Linky na staré články zo spravodajského webu Markizadnes.sk televízia nepresmerovala. Teraz vedú na poľské porno.

Z niekdajšieho spravodajského webu je pornostránka. Doména Markizadnes.sk, ktorú súkromná televízia vlani rozvíjala ako svoju ťažiskovú spravodajskú adresu, je teraz poľským pornoserverom.

Po zadaní adresy Markizadnes.sk víta používateľov od tohto týždňa upozornenie v poľštine o tom, že stránka obsahuje erotický obsah. Na prístup na novú stránku musí používateľ potvrdiť, že má nad 18 rokov. Potom sa mu ukáže "nová podoba" niekdajšieho spravodajského webu.

Doména Markizadnes.sk podľa národného registrátora domén SK-nic už televízii Markíza nepatrí. Po novom by ju mala vlastníť spoločnosť Michau Enterprises. Tá má zaregistrovaných viac než sto ďalších slovenských domén. Na väčšine z nich zatiaľ žiadne služby nebežia.

Hoci Markíze kritická doména už nepatrí, odchod z nej televízia celkom bezproblémovo nezvládla. Na bývalý spravodajský server totiž stále smerujú linky roztrúsené po internete. Tie Markíza po odchode z domény Markizadnes.sk na novú adresu nepresmerovala. Ak teda človek náhodou natrafí na odkaz na text z niekdajšieho spravodajského servera, ocitne sa namiesto televízneho portálu na poľskom pornowebe.

Z problematickej domény sa televízia Markíza stiahla začiatkom jesene minulý rok po tom, čo Markizadnes.sk pol roka stávala ako svoj vlajkový spravodajský web. Server mal návštevnosť v stovkách tisíc používateľov. Viac informácií o Markizadnes.sk.

Televízia ho od septembra minulého roka opustila a spustila si nový spravodajský projekt na adrese TVnoviny.sk. Viac informácií o TVnoviny.sk.

Správu budeme aktualizovať. Mediálne.sk zisťuje o stanovisko televízie.

Slovenský blacklist sa bude volať Stopline.sk

[Trend 27/08/2009]

Weby bude hodnotiť obsahový analyzátor, podozrenia na nezákonný obsah ministerstvo vnútra

Plný názov projektu Stopline.sk je Národné centrum pre nahlasovanie nezákonného a nevhodného obsahu a činností na internete. Prevádzkovať ho bude občianske združenie eSlovensko, ktoré má za sebou viacero osvetových a edukatívnych online projektov, napríklad Zodpovedne.sk a Pomoc.sk. Na Stopline mieni úzko spolupracovať s Ministerstvom vnútra SR. Ako hovorí prezident eSlovenska Miroslav Drobný, testovacia prevádzka je naplánovaná na koniec toho roka. Oficiálne spustenie očakáva na budúci rok vo februári.

Stopline.sk bude, aj z podnetov internetistov, produkovať blacklist webstránok s nelegálnym a nevhodným obsahom. Kým nelegálnosť definuje trestný zákon, nevhodnosť - pre deti - špecifikuje Rada Stopline.sk. V súčasnosti sa pod ním myslí obsah, ktorý môže negatívne ovplyvniť vývin detí, je neprimeraný ich veku alebo negatívne ovplyvňuje ich výchovu.

Rozhodovať o tom, či daná stránka patrí do neželanej kategórie, bude obsahový analyzátor, postupujúci podľa pravidiel na spracovanie hlásení. "V prípade podozrenia na nezákonný obsah sa hlásenie pošle priamo na ministerstvo vnútra, kde posúdia, či bola naplnená skutková podstata trestného činu," dodáva M. Drobný.

Šéf eSlovenska tvrdí, že sa myslí aj na prípadné reklamácie. Prevádzkovatelia stránok budú môcť požiadať o revíziu rozhodnutia o zaradení na tzv. blacklist. Ich sťažnosti má riešiť Rada Stopline.sk, ktorej členmi budú zástupcovia verejného, súkromného a tretieho sektora. Z operátorov členstvo v Rade prijali T-Mobile a Telefónica O2. M. Drobný dopĺňa, že najväčších slovenských providerov pozvali na zasadnutie poradného výboru. Konat' sa má v polovici septembra.

Centrum Stopline.sk bude ako súčasť projektov Zodpovedne.sk a Pomoc.sk financované z grantu Európskej komisie v rámci komunitárneho programu Safer Internet plus. Ďalšími partnermi sú rezort vnútra, T-Mobile a správca slovenskej internetovej domény SK-NIC. Víziou je, že Stopline.sk si vybuduje rovnaké postavenie ako napríklad Internet Watch Foundation vo Veľkej Británii. Teda že na jeho prevádzku sa budú skladať všetky najväčšie online firmy v krajine.(ja)

Nové slovenské animované rozprávky

[rodinka.sk 24/11/2009]

Rozhovor s režisérom Jaroslavom Baranom o projekte ovce.sk

Prečo sa deťom páčia animované rozprávky?

Realita okolo nás je až príliš zložitá a prekombinovaná. To, na čo sme už dávno zabudli, je úprimnosť, prirodzenosť, priamočiarosť.

Svet rozprávok je jednoduchý a spravodlivý, nie je deformovaný argumentáciou špičkových právnikov, ktorí vás vysekajú aj z toho, keď otrávine Snehulienku. Každé úsilie v rozprávke je odmenené úspechom, ak je vaše konanie čisté. Skúste si predstaviť, že by to fungovalo aj v reálnom živote. Rozprávky sú o skutočných hodnotách. Dávajú nám pocit istoty a stability hodnôt. Preto ich majú radi nielen deti, ale aj všetci dospelí, ktorí snívajú o lepšom svete.

Prečo sa na Slovensku prestali kresliť animované seriály?

To je otázka pre kompetentných, ktorí zodpovedali za rozdeľovanie finančných prostriedkov pre animovanú tvorbu alebo pre tých, čo riadili Slovenskú filmovú tvorbu na Kolibe.

Pozemky majú pre niekoho väčšiu hodnotu ako národné filmové dedičstvo a naša povinnosť zanechať tvorivý odkaz v každom období. Zachovať národné cítenie, kultúrnosť a prispieť do zrnka každodennej múdrosti, to je základný pilier spoločnosti. Dnešné deti po pätnástich rokoch pauzy v animovanej tvorbe na Slovensku sú odrazom nevšímavosti zo strany dospelých.

V čom je základ úspechu alebo neúspechu rozprávky?

Všetko je v ľuďoch. Každá profesia pri výrobe rozprávky je dôležitá a nedá sa podceňovať. V príbehu rozprávky je to vtip, láska a nezlomná viera vo víťazstvo dobra.

Nie je použitie oviec, baču, salašu zastarané pri príbehoch o modernom internete pre projekt ovce.sk?

Vypnite svoj celostenový super špičkový televízor, zavrite oči a započúvajte sa do prírody. Mám dojem, že ten zvuk len tak ľahko neprekona žiadna moderná technika. Prirodzenosť a úprimnosť príbehov, kde hrajú hlavnú rolu zvieratká nikdy nezostarnú. Druhá vec je že použiť reálne obrazy o pedofílii, groomingu a podobne, tie by však deti mohli až príliš šokovať. Musíme si sadnúť k deťom na zem, zodvihnúť kocku a až vtedy vstúpime do sveta, ktorému deti dôverujú.

Koľko ľudí sa podieľalo na tvorbe rozprávok a ako dlho to trvalo?

Od marca do septembra sa na tvorbe podieľalo okolo 40 ľudí. Celý tím projektu Zodpovedne.sk, eSlovensko o. z., Ministerstva vnútra SR, Unicefu. Ruku k dielu pridali aj pracovníci T-Mobile, SK-NIC. Veľkou oporou pre nás bola Nataša Slavíková z Ministerstva kultúry SR.

Kam by ste medzi svoje práce zaradili seriál OVCE.sk?

Celý svoj život som zasvätil tvorbe pre deti. Po premiére OVCE.sk môžem projekt spokojne zaradiť k tým, ktoré si naozaj našli cestu k deťom. Som staromódny, ale urobiť niekomu radosť ma naozaj naplňa skutočným uspokojením. Je to zdroj mojej chuti do práce a do života.

Klik na nesprávnej stránke stojí šesťdesiat eur, môže ísť o podvod
[pocitace.sme.sk 04/11/2009]

BRATISLAVA. Dostali ste aj vy šesťdesiateurovú faktúru za registráciu na internetových serveroch? Nie ste jediní. V posledných dvoch dňoch prišla faktúra od banskobystrickej firmy Pro Content desiatkam, možno stovkám nahnevaných slovenských internetistov. Niektorí píšajú aj na spotrebiteľskú službu Stážnosti.sme.sk, pretože sa cítia byť prístupom spoločnosti oklamaní. Za webovými stránkami ako downloads-portal.sk a basne-portal.sk sa skrýva spleť firiem. Majitelia sú známi podobným biznisom aj za hranicami. K problému sa nevyjadrujú.

Väčšina ľudí sa na serveri registrovala v uplynulých mesiacoch a o spoplatnení nevedela. Včera a dnes začali elektronickou poštou dostávať faktúry na sumu 60 eur, ktoré majú splatnosť 14 dní. Ak nezaplatia načas, jednodňový úrok bude 1,08 percenta.

Chceli vyhrať iPhone a Sony Reader, teraz majú platiť

Na portál download-portal.sk sa ešte začiatkom septembra registroval aj náš čitateľ Denis. "Táto stránka ponúka software na stiahnutie. Pri registrácii som nebol nijak adekvátne upozornený, že za využívanie stránky niekedy budem platiť," píše v sťažnosti Denis. Pripomenul, že na stránke sa registroval a jej služby nikdy nevyužil.

V prípade servera basne-portal.sk môže ísť o motiváciu v podobe súťaže o elektronickú čítačku kníh Sony a iPhone 3GS. Firma inzerovala registráciu aj na Facebooku a tiež v reklamnom systéme Google Adwords.

Web stránka basne-portal.sk je navyše v podozrení, že minimálne časť svojho obsahu prevzala zo Zlatého fondu denníka SME. V jej textoch sa totiž opakujú aj digitalizačné preklepy, ktoré sa pôvodne objavili v textoch z dobrovoľníckeho projektu. Stránka tak prevzala tak a spoplatnila obsah, ktorý je v bezplatnej online knižnici ponúkaný zadarmo.

Firmy sú známe podobnou činnosťou aj v zahraničí

Na prevádzke serverov sa podieľajú tri spoločnosti, ktoré sú personálne prepojené. Faktúry vystavuje spoločnosť Pro Content s.r.o., domény sú registrované na Reklama - Global s.r.o. a webové servery bežia aktuálne na IP adrese 188.40.68.110 podľa registra RIPE patriaceho do rozsahu používaného spoločnosťou M&C Office s.r.o.

Slovenský doménový registrátor SK-NIC eviduje na spoločnosť Reklama - Global s.r.o. 63 .sk domén. Na viacerých z nich podľa serveru DSL.sk beží rovnaký obsah ako na downloads-portal.sk a basne-portal.sk.

Nájsť funkčný kontakt na ktorúkoľvek zo spoločností je takmer nemožné. Nám sa podarilo spojiť s konateľkou spoločnosti M&C Office Elenou Vejačkovou. Tá v minulosti pôsobila aj ako spolumajiteľka firmy Pro Content. Vyjadrenie nám neposkytla a opakovane nám položila telefón. Neskôr si ho vyplá. Podarilo sa nám spojiť s jej bývalým manželom, ktorý tvrdí, že by už v žiadnej firme nemala figurovať. Od bývalej manželky a jej obchodov sa dištancuje.

Virtuálne sídlo

Spoločnosť Pro Content sídli v centre Banskej Bystrice, kde sme sa vybrali. Firma tu má svoju poštovú schránku, ktorú zdieľa s ďalšou tridsiatkou obchodných spoločností. Podľa podnikateľov, ktorý si tu prenajímajú kancelárske priestory, má Pro Content prenajaté tzv. virtuálne sídlo. Teda obchodná spoločnosť je registrovaná na určitú adresu, kde jej chodí pošta, ale nič viac. Telefónne číslo, ktoré nám dali na majiteľa firmy, je dočasne vypnuté.

Sídlo firmy v Banskej Bystrici. FOTO - SME/Miroslav Pejko

Správu budeme aktualizovať.

Adam Valček

Piráti majú ministerské weby

[pocitace.sme.sk 15/07/2009]

Internetové stránky s názvami ministerstiev a vlády si štát nepostrážil. Dajú sa kúpiť. Takže keď vám príde e-mail z adresy premier@vlada.sk, nepíše predseda vlády. Takýto mail môže vlastniť hocikto.

BRATISLAVA. Návšteva internetovej stránky vlada.sk s usmievajúcim sa Robertom Ficom neznamená, že ste na oficiálnej stránke vlády. Web síce vyzerá úplne rovnako ako oficiálna vlada.gov.sk, s vládou však nemá nič spoločné.

Zo zdrojového kódu stránky je jasné, že zaznamenáva I.P. adresu každého počítača, ktorý sa na ňu dostane a vedie štatistiku prístupov. Jej majiteľ môže ľubovoľne meniť jej obsah a dokonca posielat' e-maily napríklad z adresy premier@vlada.sk.

"Úrad vlády nemá zdroje na to, aby zabezpečoval všetky ostatné domény s príbuznými, podobne znejúcimi názvami, pred ich zneužitím," povedala hovorkyňa predsedu vlády Silvia Glendová.

Vlastníkom domény vlada.sk je politológ Ivan Štefunko. Tvrdí, že pokiaľ bude stránka jeho, garantuje, že nebude zneužitá. Štefunko doménu kúpil za "relatívne veľa peňazí" od človeka, ktorý s webovými adresami špekuluje.

Jedenásť ministerstiev

S podobným prípadom ako vlada.sk majú skúsenosti skoro všetky ministerstvá.

Bratislavská firma CERD má zaregistrované stránky, v ktorých názve je Najvyšší súd, Generálna prokuratúra, predseda vlády, či Národný bezpečnostný úrad. Využíva tiež stránky s menami jedenástich ministerstiev, ktorých podoba navodzuje dojem oficiálnych webov. Stránka ministerstvovnutra.sk napríklad obsahuje fotku jeho budovy, kontakty či odkaz na ponuku pracovných príležitostí na ministerstve.

Súkromná stránka ministerstva hospodárstva zasa ponúka odkazy na register exportérov, ale aj na reklamy produktov súkromných firiem.

Tajomný CERD

Ministerstvám zatiaľ súkromné verzie ich internetových stránok neprekážajú. "Právnicki rezortu majú pokyn predmetnú stránku sledovať," povedal hovorca ministerstva hospodárstva Branislav Zvara. Ak sa vraj zistí, že stránka ministerstvihospodarstva.sk šíri manipulácie, podniknú právne kroky.

S prevádzkovateľom domén s menami viac ako dvoch desiatok štátnych inštitúcií CERD s.r.o. je komplikované sa spojiť. K bratislavskej adrese nemajú zverejnenú telefónnu linku a dostať sa dá len k telefónu pražskej firmy CERD. Na číse sa však ozýval len odkaz, že stránkové hodiny majú v pondelok a v stredu.

Konateľom slovenskej CERD je Rudolf Vitkovič z Prahy. Podľa českých Lidových novín by mohlo ísť o bývalého poradcu pre bezpečnosť a zamestnanca českej Inšpekcie ministra vnútra.

Aj jeho telefónne číslo je neverejné.

Pozor na kópie

Stránky, ktoré pôsobia ako vládne, je možné zneužiť.

I. Šírenie falošných informácií

Používatelia sa z vyhľadávača, alebo po zadaní adresy v prehliadači dostanú na súkromné stránky bez toho, aby si uvedomili, že nie sú na oficiálnej stránke ministerstva. Ich majiteľ môže pod dojemom dôveryhodnosti šíriť poplašné správy aj reklamu.

2. Falošné e-mail

Dôveryhodne vyzerá aj e-mail, napríklad z adresy predseda@najvyssisud.sk. Tá však nepatrí predsedovi Najvyššieho súdu, môže si ju vytvoriť majiteľ stránky najvyssisud.sk.

3. Vylákane osobných údajov

Falošný e-mail alebo neoficiálna webová stránka môže v mene ministerstva používateľov vyzvať, aby vyplnili formulár so svojimi osobnými údajmi - od adresy, rodného čísla, výšky príjmov až po čísla kreditných kariet. Tie potom môže útočník ľubovoľne zneužiť, napríklad na vybielenie účtov, iné údaje napríklad na nevyžiadajú reklamu.

4. Vírusy

Majiteľ môže do stránky vložiť skript, ktorý nainštaluje do počítača používateľa vírus, ktorý nad ním preberie kontrolu.

Štát sa môže brániť. Nevyužíva to

BRATISLAVA. Slovenský doménový priestor aj pravidlá jeho fungovania určuje štát. Namiesto akcie roky iba vyčkáva.

Dnes platné pravidlá vôbec nechránia štátne inštitúcie, ako sú ministerstvá či Najvyšší súd pred tým, aby si ktokoľvek zaregistroval doménu s ich názvom. Rozhodovať preto môžu iba súdy. Predísť zneužívaniu slovenského webu môže samotná vláda, podľa zmluvy s registrátorom, firmou SK-NIC, práve ona určuje pravidlá.

Tieto pravidlá má podľa zmluvy stanoviť špeciálna komisia, ktorú malo už pred dvomi rokmi vymenovať ministerstvo dopravy. Komisia však nevznikla ani potom, ako agenda internetu prešla pod ministerstvo financií.

Tomáš Ulej, Miroslav Kern

Marcela Alzin: Internet na vaše chyby nikdy nezabudne

[pocitace.sme.sk 05/11/2009]

ROZHOVOR KAROLA SUDORA

Jedným z cieľov projektu Zodpovedne.sk je dosiahnutie zodpovednejšieho používania internetu deťmi aj mládežou, ale aj prevádzkovanie bezplatnej pomoci tým, ktorí to nedokázali, prípadne si chcú nechať preventívne poradiť. Prečo a ako? Odpovedá manažérka pre medzinárodné vzťahy z neziskovky eSlovensko.

Osobne by som nikam nekladala rôzne statusy o tom, čo práve robím, súkromné fotografie, ktoré nechcem, aby videli neznámi ľudia, či informácie, kedy a na ako dlho cestujem na dovolenku. Stali sa prípady, že práve takýchto dobrákov niekto vykradol, lebo si do statusu napísali "hurá, zajtra odchádzam na týždňovú dovolenku", tvrdí v rozhovore Marcela Alzin.

Sú dnešné deti ohrozenejšie v porovnaní s tými, ktoré vyrastali v 80. rokoch, keď nebol rozšírený internet?

Myslím si, že dnešný svet je o niečo dravší. Neustále sa mení, pričom každé desaťročie so sebou prináša aj nové, dovtedy nepoznané, hrozby. Posledné desaťročie súvisí práve s fenoménom internetu, teda virtuálneho sveta, keď už môžeme otvorene hovoriť dokonca aj o virtuálnom občianstve.

Čo sa pod tým myslí?

Mnohí ľudia akoby žili dva životy. Jeden je klasický, medzi reálnymi ľuďmi, v bežnom prostredí, teda taký, v ktorom sa môžeme navzájom dotýkať, druhý prebieha na internete. Na ňom komunikujeme aj s ľuďmi, ktorých nikdy neuvidíme, ktorých reálne nepoznáme, pričom nevieme, akí sú v skutočnosti. Netreba zabúdať, že ľudia na internete často používajú iný štýl komunikácie či iný jazyk ako v reáli, inak sa prezentujú. Umožňuje to neosobnosť, v rámci ktorej celý systém funguje.

Je to zlé?

Všeobecne nie, ale skrýva to isté riziká. Tak ako sme si museli v reálnom svete vytvoriť pravidlá komunikácie, rovnaký proces nás čaká aj v tom virtuálnom. Ten totiž zatiaľ nie je regulovaný, navyše si v ňom vzájomne nevidíme do očí. Dôsledkom je, že ľudia si voči sebe oveľa viac dovoľujú, sú drzejší, arogantnejší, vravia si navzájom aj veci, ktoré by si medzi štyrmi očami nikdy nepovedali. Stačí si pozrieť akékoľvek diskusné fóra, najmä anonymné. Druhým extrémom však je, že v anonymnom prostredí internetu bývajú mnohí užívatelia otvorenejší a povedia o sebe veci, ktoré by nikdy pred druhými nevyslovili.

Na nete sa realizujú aj zakomplexovaní

Ak je niekto v skutočnosti tichý a zakríknutý, pričom na nete ako anonym bez zábran uráža iných, môže to mať vplyv na jeho správanie v reálnom svete? Nedá sa totiž prehliadnuť, že kým kedysi sa anonymovia brali ako nerelevantní, dnes im prakticky všetky médiá na webe prisúdili istý honor.

Určite to má svoj vplyv, hoci toto je skôr otázka pre psychológa. Na nete sa nepochybne často realizujú aj tí, ktorí majú v skutočnom živote komplexy, či rôzne mentálne bloky. Ak nevedia niekoho osloviť, nikam nezapadajú, internet im umožňuje falošne to zmeniť.

Prečo falošne?

Lebo je to zradné. Samotná zmena je totiž opäť len virtuálna a so skutočným životom nemá nič spoločné. Ide o akýsi falošný pocit istoty, že som niekto viac ako v skutočnosti.

To, že správanie sa ľudí pri počítači môže ovplyvniť ich správanie v realite, je jasné, stačí sa pozrieť, ako na deti vplyvajú rôzne násilné hry, v ktorých tečie krv. Dokáže dieťa vždy odlíšiť virtuálny svet od skutočného? Vplyv netu by som však nezužovala len na negatívne pôsobenie, je množstvo príkladov, v ktorých nájdete opak.

Bežní ľudia vnímajú internet najmä ako pomocníka - ako rýchly zdroj informácií či bezproblémový prostriedok na komunikáciu. V čom je teda problém?

Internet je nepochybne úžasný pomocník, ktorý uľahčuje život. Týka sa to každého, kto s ním vie pracovať. Na druhej strane si predstavte dieťa, ktoré hľadá nejakú nevinnú informáciu, zadá heslo do vyhľadávača, a výsledkom je, že sa mu v ponuke zobrazia aj stránky s obscénnym obsahom. Ak chodí napríklad chatovať, pokojne ho môže osloviť pedofil, vydávajúci sa za kamaráta. Dieťa nedokáže rozlíšiť nebezpečenstvo ako dospelý človek, takže sa s ním dokonca neskôr môže stretnúť bez toho, aby malo nejaké podozrenie. Stačí, ak si pedofil dostatočne trpezlivo buduje jeho dôveru. Druhá strana pritom v zásade ani nemusí chcieť ublížiť priamo dieťaťu, stačí, ak sa bude snažiť vydolovať z neho rôzne súkromné informácie o rodičoch, ich peniazoch a podobne.

Zrejme sa na tom podieľa aj fakt, že staršie generácie často nevnímajú všetky nástrahy internetu. Mnohí ľudia ho dokonca ani nepoužívajú, takže jednak nebezpečenstvá nepoznajú, jednak nemôžu tie deti varovať. Kde vznikla myšlienka, že proti tomu treba niečo robiť?

S prudkou expanziou internetu od druhej polovice deväťdesiatych rokov sa začala Európska Komisia zaoberať otázkou, ako urobiť internet bezpečnejším pre všetky kategórie užívateľov. V súvislosti s tým spustila v roku 1999 program Safer Internet, ktorý si stanovil za cieľ zvyšovať u širokej verejnosti povedomie o nástrahách virtuálneho sveta, informovať o bezpečnom využívaní moderných technológií a v neposlednom rade i bojovať proti nezákonnému obsahu na internete s dôrazom na detskú pornografiu a prejavy rasizmu a xenofóbie. Naša organizácia sa pripojila k tejto výzve a tak v súčasnosti pôsobí i v rámci nadnárodnej štruktúry, ktorá koordinuje aktivity programu v jednotlivých krajinách. Nejde teda len o aktivitu na Slovensku, ale o istú povinnosť v rámci celej EÚ s tým, že v každej krajine funguje organizácia, ktorá túto činnosť vykonáva.

EÚ to aj celé financuje?

Podieľa sa na tom 50 percentami. Zvyšok máme od partnerov, ktorými sú Ministerstvo vnútra, T-Mobile, SK-NIC, UNICEF a ďalší.

Kto potrebuje pomoc, môže využiť mail, telefón a online chat

Aký je ročný rozpočet?

Aktuálny rozpočet na tento rok je 150 tisíc eur. V tom sa skrýva široká škála rôznorodých aktivít vrátane tlače približne 300 tisíc kusov pracovných zošitov pre žiakov ZŠ, na ktorých obálke je umiestnený text s rôznymi radami, ďalej tematická žiacka knižka pre prváka, školiace aktivity, prevádzka bezplatnej linky pomoci, či budovanie Centra pre nahlasovanie nezákonného obsahu na internete, zastupovanie Slovenska v medzinárodných štruktúrach a podobne. V rámci osvetovej kampane sme tiež pripravili seriál animovaných rozprávok s preventívnou tematikou Ovce.sk, ku ktorým sa dostanem neskôr.

Realizujete projekt Zodpovedne.sk. O čo ide?

Rôznymi kanálmi sa od roku 2007 snažíme zvyšovať povedomie o bezpečnom internete, teda o jeho bezpečnom používaní. Celá kampaň má viac foriem, pričom sa sústreďujeme na rôzne vekové skupiny aj vrstvy obyvateľstva. Nejde teda len o deti, ale aj o rodičov, učiteľov, policajtov a tak ďalej.

Aktivít je pomerne veľa s tým, že sa snažíme preniknúť aj do médií. Jednou z foriem bola napríklad deväťdielna televízna relácia pre mladých Cookie.sk, vysielaná v roku 2008 v STV. Šlo o seriál o nástrahách virtuálneho sveta, pričom v každom diele sa preberal jeden konkrétny problém. Okrem toho sa robia prednášky v školách, v ponuke sú aj bezplatné semináre pre rodičov. Máme vyškolených ľudí v polícii aj v samosprávach, tí posúvajú získané informácie a materiály ďalej do škôl.

Spomínala som už preventívne plagáty na ktorých sú pokryté témy ako mobily, šikanovanie na internete, závislosť od počítačov a podobne. Všetky materiály je tiež možné stiahnuť si s našej stránky zodpovedne.sk s tým, že ich možno bezplatne šíriť ďalej.

To je prevencia. Čo ak som rodič a mám problém s dieťaťom, prípadne ak som dieťa a niekto ma na internete šikanuje?

V takom prípade je možné využiť takzvanú združenú linku pomoc.sk. Ide o platformu, prostredníctvom ktorej sa ľudia môžu obracať na vyškolených konzultantov v prípade, že ich niečo na internete zaskočilo alebo šokovalo. Ak sa niekto stane obeťou šikany, urážok, zneužitia profilu na nejakej sociálnej sieti a podobne, dostane konkrétne rady ako ďalej. Možnosti kontaktovať nás sú tri - mailom, telefónom alebo chatom. Online chat funguje sedem dní v týždni od štvrtej poobede do desiatej večer, nájdete ho priamo na stránke pomoc.sk. Bezplatná linka pomoci má číslo 116 111, e-mail má podobu potrebujem(at)pomoc.sk.

V tejto súvislosti by som rada upozornila, že ak niekto dostane urážlivý mail, v žiadnom prípade by ho nemal mazať, ale uschovať si ho ako dôkazový materiál. V prípade, že sa urážka objaví na internetovej stránke, treba si ju uložiť. S týmto materiálom sa možno obrátiť na políciu a podať trestné oznámenie na známeho alebo neznámeho páchateľa.

Ako rýchlo dostanem odpoveď cez vaše linky?

Na chate a telefonicky prakticky hneď, e-mailom najneskôr do 24 hodín. Všetkým týmto veciam sa venuje okolo 30 konzultantov, ktorí sa striedajú.

Ten online chat som skúšal opakovane zapnúť večer po sedemnástej. Neustále mi to vypisovalo: "Prepáčte, momentálne nie je voľný žiadny operátor."

Vo výnimočných prípadoch sa môže stať, že konzultanti sú nedostupní, pretože práve riešia iný prípad na telefóne. Niektoré rozhovory na linke pomoci bývajú pomerne dlhé. V takom prípade treba chvíľu počkať, prípadne využiť iný spôsob kontaktu.

Niektoré služby naozaj využíva?

Určite áno, najmä bezplatnú linku pomoci. Vďaka tomu systému sa už pomohlo množstvu ľudí. Služby využívajú deti, mládež, ale aj rodičia, ktorí nevedia ako ďalej. Iná vec je, že občas sa ohlásia aj ľudia, ktorí majú problém, nesúvisiaci s virtuálnym svetom. Nedávno sme riešili e-mail, v ktorom niekto žiadal o pomoc pre syna, ktorému bolo zle, vracal a podobne. V takom prípade treba využiť lekársku pomoc.

Mali sme prípad jedného mladého človeka, ktorému niekto ubližoval tým, že si pod jeho menom a skutočnou fotografiou vytvoril falošný profil na jednom z populárnych slovenských komunitných serverov s cieľom zdiskreditovať ho a psychicky týrať. Iné prípady boli o šikanovaní v rámci rôznych chatroomov. Znie to banálne, ale ak si niekto pod vašim menom niekde spraví profil a bude nadávať iným ľuďom, tí si to spoja s vami, nie s nejakým anonymom. Často volávajú aj rodičia, informujúci sa o tom, čo môže byť na internete nebezpečné, ale aj o tom, ako deťom zablokovat' isté typy stránok tak, aby sa na ne nedostali. To, čo sa nám môže zdať úplne jednoduché, je pre iných doslova nočná mora.

Zneužitie mena na falošné profily a obťažovanie je práca pre políciu, nie?

Iste, v takom prípade odporúčame problém nahlásiť na políciu, tá rieši trestnoprávnu stránku veci.

Lascívne fotky na internete môže vidieť aj budúci zamestnávateľ

Neozývajú sa vám aj deti, ktoré sa sťažujú, že im rodičia nedovolia robiť na nete to, čo dovoľia iní rodičia ich rovesníkom?

Stáva sa to a vôbec to nie je ojedinelé. Dieťa má občas jednoducho pocit, že jeho rodičia sú na neho príliš prísni a nedovolia mu veci, ktoré kamaráti bežne robia. Takéto prípady sú delikátne, lebo konzultanti musia volajúcemu dieťaťu vysvetliť okolnosti tak, aby ich pochopilo.

Tento rok ste spustili kampaň Ovce.sk. O čo ide?

Mnohé partnerské organizácie v zahraničí používajú na osvetu pred nástrahami virtuálneho sveta hrané videoklipy, my sme sa rozhodli využiť animované rozprávky a osloviť tak širokú verejnosť s dôrazom na najmladších užívateľov nových technológií. Má to logiku, lebo veľká časť z našej cieľovej skupiny nie je ochotná sedieť a čítať nejaké dokumenty, príručky alebo texty na plagátoch. Potrebujú to vidieť a počuť, hádam sa i trochu zabaviť na cudzí účet, preto sme zvolili animovaný seriál.

Tie rozprávky sme predstavili verejnosti pred takmer mesiacom a už získali niekoľko ocenení - zvíťazili v slovenskom kole Európskej ceny pre prevenciu kriminality a v decembri budú Slovensko zastupovať v európskom kole v Štokholme. Na známom filmovom festivale EKOTOPFILM získali Cenu medzinárodnej poroty. Najčerstvejším ocenením je Mimoriadna cena ITAPA 2009 za zvyšovanie povedomia o bezpečnom používaní informačných technológií.

Aký má cieľ?

Upozorniť na nevhodné správanie sa mládeže vo virtuálnom svete a zároveň ponúknuť možné riešenia. Zámerne sme zvolili neosobnú formu, teda košiar a ovce ako hlavné postavy, ktoré snád v každom evokujú akúsi nevinnosť až naivitu. Aktuálne sú hotové štyri rozprávky s tým, že každá reaguje na konkrétny problém, či už je to pedofília a grooming (ide o vytváranie detskej identity dospelými na internete, pozn. autora), zverejňovanie súkromných fotografií, nekritické preberanie informácií z internetu alebo prejavy rasizmu a xenofóbie. Vysielať sa v čase okolo Večerníčka, dostupné sú aj na internete s tým, že aktuálne sa pripravujú ďalšie. Okrem toho vo forme komiksu vychádzajú v detskom časopise Maxík.

Konkrétny príklad?

V jednom z dielov sa rozoberajú riziká, vyplývajúce z toho, že niekto na internet nerozvážne umiestni svoju fotografiu, na ktorej je vyzlečený, v plavkách, či v nejakej lascívnej póze. Internet je ich plný, pritom ide o súkromné fotografie, ktoré môžu narobiť veľké problémy. Koľkí poznajú všetky riziká? V zásade si mnohí myslia, že sú určené maximálne rodičom, pár kamarátom a podobne, mnohé sa tam však dostanú aj bez vášho vedomia. Stačí, ak si vás kamaráti odfotili niekde na oslave, na ktorej ste sa opili a podobne. Výsledkom je, že sú prístupné prakticky všetkým. Tak končia mnohé fotografie z dovolení a party s tým, že primárne boli určené len pre konkrétne publikum. Málokto očakáva, že ich môžu vidieť všetci kolegovia v práci, budúci zamestnávateľ a podobne. Platí, že internet nikdy nezabudne na vaše chyby. Čo naň raz dáte, to na ňom ostane.

Lenže vaše cieľové skupiny sa v rámci netu pohybujú úplne inde ako sú vaše stránky. Čas trávia na pokeci, facebooku, nemajú dôvod ísť na zodpovedne.sk.

To je pravda, preto využívame viac kanálov - školy, samosprávy, televíziu, ale aj internetové stránky s videami, a, samozrejme, aj pokec. Priamo na jeho stránkach sa zobrazujú bannery s prítiaživými textami, ktoré vás po kliknutí navedú na potrebné informácie, či prehrávajú danú rozprávku. Je len pochopiteľné, že reflektovať na to nebudú všetci, ale primárne chceme informovať tých, ktorí majú záujem. Vždy je lepšie robiť prevenciu, ako potom riešiť konkrétne prípady ublíženia v prostredí internetu.

O tie bezplatné semináre pre rodičov je záujem?

Bohužiaľ, zatiaľ veľmi nie. Jeden máme za sebou, ale prišlo naň pomerne málo ľudí. Zrejme tomu musíme spraviť lepšie promo. Samozrejme, ak sa nájdu dospelí, ktorí majú o taký seminár záujem, sme im plne k dispozícii.

Dôverovala mu cez internet, na stretnutí ju znásilnil

Oblasť ohrozenia pre deti je na internete pomerne veľá, uvádzate ich aj na stránke - pedofília, pornografia, závislosť, šikanovanie, diskriminácia, násilie, stretnutie s neznámou osobou, poskytovanie osobných údajov, internetové podvody. Čo s nimi?

Je ich naozaj veľá. Brániť sa im dá len tak, že človek bude mať dostatok informácií, čiže si tie riziká bude uvedomovať. Keď budú vedieť, o čom to je, bude menšia šanca, že niekomu skočia na lep. Kľúčovú úlohu tu musia zohrávať najmä rodičia, ale aj učitelia.

Ako sa pedofil na nete kontaktuje s potenciálnymi obeťami?

Celkom jednoducho. Pripojí sa na internet a vydáva sa tam za niekoho iného, pokojne aj za nejaké dieťa. Ľahšie tak získava dôveru iných detí, ktoré si myslia, že komunikujú s nejakým rovesníkom. Ak už dôveru má, nie je ďaleko od toho, aby sa dieťa s dotýčným aj stretlo. Bez toho, aby o tom niekomu povedalo. O tom, že ak sa dieťa stane obeťou nežiaduceho jednorazového alebo opakovaného sexuálneho aktu, má to pre neho fatálne dôsledky, netreba pochybovať. Takýto nepríjemná zážitok dieťa nevie spracovať a nevyhnutne potrebuje pomoc odborníka.

O tom, že pedofilní ľudia sú na nete aktívni, svedčí aj reportáž, ktorú pred pár rokmi vysielala nejaká televízia. Redaktor sa v nej vydával za niekoho iného a stretnutie s pedofilom nakrútil skrytou kamerou.

Iste, vôbec si nerobím ilúzie, že takí ľudia tam nechodia. Bežne si vytvárajú falošné profily na sociálnych sieťach a pomaly hľadajú svoje obeť. Menšie dieťa obvykle nedokáže rozlíšiť, že lákanie na darčeky a stretnutia môžu dopadnúť zle. Stretnutie s neznámym človekom je vždy nebezpečné, mali sme konkrétny prípad, keď sa naň jedno dievča vybralo a dotýčný ho znásilnil.

Vážnym problémom je pornografia. Na stránke o nej píšete, že "akcelerácia vývinu sexuality prostredníctvom rôznych stimulov, akým je aj častý kontakt s pornografiou, môže posunúť dieťa, pubescenta, ale i adolescenta do neprirodzeného postoja k sexualite, pretože neboli na toto poznanie ešte pripravení... Deti ... môžu následne prežívať strach, hnus, a tak i odpor k sexu, ale i naopak, takéto poznanie môže vyvolávať ďalšiu zvedavosť a zdraviu nebezpečné experimentovanie." Čo s tým? Internet je toho plný, vo vyhľadávačoch dominuje hľadanie práve takýchto stránok.

Ak niekto také stránky vyhľadáva zámerné, tomu príliš nemáme ako pomôcť. Tu musia zohrať svoju úlohu rodičia, ktorí dieťa vychovávajú. Nám ide primárne o to, aby sa na také stránky nedostávali deti, ktoré si to neželajú. Rodičia musia byť natoľko zodpovední, aby vedeli, kam ich deti chodia,

musia mať ich dôveru, komunikovať. Ak to ignorujú, ak sa sami nevzdelávajú, nemôžu sa čudovať dôsledkom. Jedným z možných riešení je aj to, že dieťa je doma na internete len v čase, keď sú doma aj oni sami. Blokovanie nežiaducich stránok je totiž technicky komplikovanejšie. Problém je, že mnohí rodičia sa doma s deťmi nerozprávajú a sú radi, ak sa ich zbavia posadením k počítaču. Je to však chyba, práve oni by mali deťom poskytovať dostatok stimulov, aby mali aj iné aktivity.

Mlčiaci rodič rovná sa zlý rodič?

V tomto prípade určite. Ak rodičia s deťmi nehovoria, ak ignorujú ich svet, ktorého neodškriepiteľnou súčasťou je i život na webe, nikto to nemôže označiť za správnu výchovu.

Ďalším problémom je závislosť. Tam ide tiež o zlyhanie rodičov, nie?

Samozrejme, pretože oni sú tí, kto dieťaťu umožňuje presedieť pri počítači celý deň. Dieťa tak postupne prestáva chodiť von, má menej kamarátov, a všetok voľný čas trávi kdesi v chatroomoch s virtuálnymi priateľmi. Stráca kontakt s reálnym životom, nevie komunikovať v bežnom živote a nakoniec sa stáva izolovaným. Internet a počítač sú skvelé veci, ale musíme vedieť, kedy prestať a venovať sa iným činnostiam. Dobrý rodič vie, aké má jeho dieťa záujmy a podporí to rôznymi záujmovými krúžkami, výletmi a podobne. Nie je normálne, aby dieťa prišlo domov, rovno si zaplo počítač a až do večera sedelo na pokeci alebo facebooku.

Vyhrážali sa 12-ročnej, výsledkom je doživotná hanba

Čo sa myslí pod šikanovaním na internete?

Nielen na internete, ale aj cez mobil. Stáva sa, že dieťa je šikanované vyhrážkami cez sms, ale aj cez mail, chat a podobne. Tým, že takéto šikanovanie nemusí byť priamo viazané na bezprostredné stretnutie obete a agresora, môže mať na dieťa hlbší dosah ako fyzické. A nielen preto, že k urážkam na internete veľmi prispieva anonymita, ale aj to, že urážlivé poznámky sú voľne prístupné ďalším účastníkom internetu. Stačí, ak niekto v grafickom programe vytvorí znevažujúcu fotomontáž, umiestni ju na net, a máte problém. Problém je, že obete sa to boja komukoľvek povedať a tak sa trápia bez pomoci rodičov či odborníkov.

Z Holandska je známy prípad 12-ročnej dievčiny, ktorá chodila von s nejakou skupinkou a neskôr sa s ňou pohádala. Cez chat sa jej dotyční začali vyhrážať, že vedia, kde býva, že je sama doma, a požadovali od nej, aby sa vyzliekla pred webkamerou. Zo strachu poslúchla, oni si spravili screenshoty a rozoslali ich na rôzne adresy. Keďže dievčina pochádzala z malého mesta, o chvíľu tie fotografie videli všetci známi, susedia, učitelia a tak ďalej. Výsledkom je zrejme doživotná hanba, keďže tej stigmy sa tak ľahko nezbaví.

Nebezpečné je aj násilie. Tu sa zrejme nemyslí to fyzické.

Ani nie, ale to fyzické občas vyplynie z virtuálneho správania sa. Na jednej strane ide o ovplyvňovanie osobnosti dieťaťa prostredníctvom akčných bojových hier, v ktorých neustále tečie krv, čím sa pre niekoho môže stierať rozdiel medzi realitou a hrou až tak, že to prestane odlišovať. Dospelí to možno nevedia pochopiť, ale deti také veci vnímajú inak. Je to čosi podobné, akoby ste im púšťali v televízii samé krváky. Na druhej strane sa cez internet dieťa dostáva k obrovskému množstvu násilníckych a chuligánskych videí, fotografií a podobne. Mnohé skupiny si tiež cez internet dohadujú bitkárске stretnutia, trebárs na futbale.

Bojová počítačová hra má porovnateľný dopad na dieťa ako krváky v telke?

Možno aj horší, pretože kým pri filme je dieťa pasívne a len sa pozerá, v počítačovej hre priamo zabíja. Aktívne strieľanie, štvrtenie a mučenie svojich obetí nemôže znamenať nič pozitívne, len zabíjanie času. Kto sa môže čudovať, ak si potom dieťa myslí, že aj v reálnom živote má nejaká postava tri životy?

Čo poskytovanie osobných údajov na internete?

To je čoraz páčivejšia téma, pretože ide o jednu z hlavných oblastí ohrozenia. Donedávna sme sa snažili ľudí nabádať, aby svoje údaje nikde nezverejňovali. Dnes, keď sú rôzne sociálne siete, napríklad Facebook, čoraz populárnejšie, je to problematické, lebo zdieľanie osobných informácií, je ich podstatou. Musíme preto meniť prístup a hovoriť skôr o tom, ktoré údaje a kam je možné vložiť, aby sa riziko ich zneužitia minimalizovalo.

Osobne by som nikam nekladala rôzne statusy o tom, čo práve robím, súkromné fotografie, ktoré nechcem, aby videli neznámi ľudia, či informácie, kedy a na ako dlho cestujem na dovolenku. Stali sa prípady, že práve takýchto dobrákov niekto vykradol, lebo si do statusu napísali "hurá, zajtra odchádzam na týždňovú dovolenku". Čo viac potrebuje zlodej počuť? Nechcem, aby to vyznelo ako konšpirovanie a prehnané strašenie, také prípady sa však naozaj stali.

Internetové podvody?

K tomu stačí povedať len málo - kto nie je opatrný, ten niekam pošle peniaze a buď za ne nedorazí žiadny tovar, alebo pôjde o lacnú napodobeninu. Pri slovenskej vymáhateľnosti práva a možnosti rýchlo si vytvoriť falošnú identitu je realizácia takýchto podvodov ľahšia ako si myslíme.

O tom nepochybujem, stačí si spomenúť, koľko sa nechali nachytať na takzvané nigérijské listy, respektíve maily.

Presne tak. A deje sa to napriek tomu, že sa o tom ixkrát hovorilo v médiách.

Na stránke uvádzate aj prostriedky ohrozenia - spam, vírusy, online obchodovanie, chat, reklamu, hry, sťahovanie z internetu, zoznamky, hoaxy a monitorovacie či filtrovacie programy. Prečo sa ešte dnes nájdú ľudia klikajúci na spam?

Lebo nemajú dostatok informácií a nedochádza im, čo to môže spôsobiť. Nejde o nič iné, len o neinformovanosť. Keď si taký mail otvorí dieťa, pokojne môže kliknúť aj na linky, ktoré sú priložené a trebárs zavíriť počítať. Spamy pritom fungujú ako lákavé maily z neznámych adries, ktoré ponúkajú všetko možné od výhier peňazí až po viagru. Tvária sa, že sú poslané len jednému človeku, hoci sú rozosielené hromadne, pričom vás lákajú na lotérie, nákup sexuálnych pomôcok a tak ďalej.

Hoaxy popri tom vyzerajú celkom nevinné.

Možno na prvý pohľad. Ide o rozšírený spôsob klamania a podvodov na internete. Objavujú sa vo forme falošných a vymyslených správ, ktoré majú za úlohu emocionálne vydierať prijímateľa správy. S tým, aby tú správu ďalej poslal čo najväčšiemu množstvu ľudí, ideálne všetkým, ktorých má v adresári.

Napríklad keď niekto srdcervúco narieka, že osoba XY leží v nemocnici po havárii a potrebuje darovať krv, alebo rodičia dievčatka s rakovinou zúfalo prosia o finančnú pomoc. Priložené sú telefónne čísla.

Trebárs. Prípadne rovno číslo účtu. S tým, že dotýční o tom, samozrejme, nič netušia. Podobným nezmyslom sú takzvané reťazové listy šťastia na spôsob "ak tento mail neodošleš do hodiny ďalším desiatim kamarátom, budeš mať nešťastie ako XY z Colorada, ktorý tento mail vymazal a ešte v ten deň si zlomil ruku alebo mu zomrela mama". A rovnako ako v prípade spamu, aj tu môžu byť priložené linky, ktoré po kliknutí môžu zavíriť počítač. Preto by nikto nikdy nemal ísť na internet bez toho, aby mal nainštalovaný a aktualizovaný antivírusový program. Na všetky tieto prípady existuje aj dobrá stránka hoax.cz, kde je možné overiť si pravosť podobných nezmyslov. Dozviete sa tam aj to, odkedy to putuje po internete a ktorými krajinami v koľkých jazykoch to už prešlo.

Vaše stránky sú bezbariérové, teda blindfriendly. Prečo?

Cieľom je, aby s nimi nemali problém ani hendikepovaní. Stránky sú naprogramované tak, aby slabozrakí a nevidiaci občania, ktorí majú na svojom počítači nainštalovanú čítačku, získali zo stránky všetky informácie. To znamená, že obrázky sú okomentované, texty na seba navzájom nadväzujú. Stránky sú tiež ovládateľné klávesnicou, čo umožňuje lepšiu prácu ľuďom s poruchami jemnej motoriky, teda tým, ktorí majú problém s používaním myši.

Rozhovor bol autorizovaný, Marcela Alzin doplnila niektoré formulácie.

Karol Sudor